

Vuosikertomus 2022

Tekstit: Minna Saano, Marjo Tiirikka ja EHYT ry

Graafinen suunnittelu: Sanna Pyykkö / Sopiva Design

Kuvitus: Kaisa Pasanen / Carnivore Oy

Valokuvat: Jukka Rapo, EHYT ry, Rodeo, Adobestock ja muut kuvapankit

Sisällys

Toiminnanjohtajan esipuhe.....	4
Verkkosivukävijät entistä tyytyväisempiä.....	5
Julkaisut.....	6
LAPSET JA NUORET.....	8
Pelikasvatus	9
Hubu	10
Pakka-hanke	11
Sportti-hanke	12
Make the difference	13
Buenodoc	14
Nikotiini	15
Muut	16
Nuoret-osaston tunnuslukuja	18
AIKUISET.....	20
Rahapelaaminen	21
Elokotot 30 v	22
Terassilta töihin -kampanja	23
Päihde- ja mielenterveysalan uudistus	24
Päihdeneuvonta	25
Aikuiset-osaston tunnuslukuja	26
ALUE- JA JÄRJESTÖTOIMINTA.....	28
Ilmiökahvila	29
Järjestöyhteistyö	30
Kunnat murroksessa	31
Kuuntele ensin	32
Alue- ja järjestötoiminnan tunnuslukuja	33
VIESTINTÄ JA JÄRJESTÖVERKOSTO.....	35
Aluevaalit	36
Viestintä	37
Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto	38
Muut	39
Viestinnän ja vaikuttamistyön tunnuslukuja	40
HENKILÖSTÖ JA TALOUS.....	42
Henkilöstö	43
Talous	44
LIITTEET.....	53

EHYTin toiminnanjohtaja Juha Mikkonen.

Toiminnanjohtajan esipuhe

Kansalais- ja asiantuntijajärjestönä EHYT ehkäisee ja vähentää päihde- ja pelihaittoja. Toiminnassamme tuemme yhteisöjen ja yksilöiden hyvinvointia monipuolisin ehkäisevän päihdetyön menetelmin. EHYTin työ ulottuu kaikkiin elämänkaaren vaiheisiin lapsuudesta nuoruuteen, nuoriin aikuisiin, työ- ja eläkeikään. Vuonna 2022 työmmme jatkui laaja-alaisena kattaen useita erilaisia toimintamuotoja.

Yksilötasolla ylläpidimme päihde- ja -häiriöitä Elokolo-kohtaamispaikkoja, päihdeasiamiestoimintaa ja ympäri- vuorokautista päihdeneuvontapuhelinta (0800 900 45). Elokoloissa käytiin vuoden aikana yli 40 000 kertaa. Päihdeneuvonnassa vastattiin vuonna 2022 yli 10 000:een puheluun. Soittajista valtaosa haki tukea itselleen, mutta neuvoja etsittiin myös läheisen roolissa, joita soittajista oli noin viidesosa. Päihdeasiamiestoiminnassa vastasimme lähes yhdeksäänsataan yhteydenottoon, ja kädenjälki näkyi vahvana myös voimaan tullessa päihde- ja mielenterveyslainsäädännössä.

Yhteisötasolla toimimme tiiviissä yhteistyössä koulujen ja oppilaitosten, työyhteisöjen, verkkoyhteisöjen, kuntien ja muiden järjestöjen kanssa päihdehaittojen ehkäisemiseksi. Oppilaitosten päihde- ja pelikasvatustunneilla kohdattiin noin 20 000 lasta ja nuorta.

Vanhempainiltoihin osallistui vajaa 1700 huoltajaa. EHYTin erilaiset kehittämishankkeet tavoittivat laajasti eri kohderyhmiä, kuten urheiluseuratoimijoita sekä arabian- ja somalinkielisiä nuoria.

Aikuväestössä päihdehaitat tulevat näkyviksi erityisesti työpaikoilla ja -yhteisöissä. Työelämän Huugo-ohjelmassa koulutimme yli tuhat työpaikan vastuuhenkilöä ja tarjosimme tukea välillisesti yli 30 000 työntekijälle. Rahapeliyksikön koulutuksiin, webinaareihin ja tietoisuuteen osallistui noin 3000 henkilöä. Koronaepidemian laantuessa EHYTin kohderyhmiä kiinnostivat taas enemmän lähi- kuin etäkoulutukset.

Yhteiskuntatasolla vaikutimme ajan- kohtaisiin lakihankkeisiin ja linjauksiin sekä osallistuimme aktiivisesti päihde- ja rahapelihaittoja koskevaan keskusteluun. Vuotta 2022 hallitsi hyvinvointialueiden valmistelutyö osana sote-uudistusta. EHYT oli keskeisesti mukana sote-uudistuksen valmistelussa korostaen ehkäisevän työn rakenteiden sekä kuntien, hyvinvointialueiden ja järjestöjen välisten toimivien yhdyspintojen tärkeyttä. Kansallisesti EHYT oli mukana päihde- ja riippuvuusstrategian sekä ehkäisevän päihdetyön ohjelman toimeenpanossa.

Yhteiskunnallisen ilmapiirin muutokset alkoholin vähittäismyyntiä koskevien rajoitusten ja rahapelaamisen

yksinoikeusjärjestelmän suhteen voivat johtaa ennakoimattomiin muutoksiin alkoholi- ja rahapelihaittojen yleisyydessä. Yksilötason toiminta tarvitsee tuekseen yhteiskunnallista toimintaympäristöä, jossa päihdeiden ja rahapelaamisen saatavuutta ja markkinointia säännellään vastuullisesti.

Huumekuolemien ja -haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi on edistettävä uusimpaan tutkittuun tietoon perustuvien ja vaikuttavien keinojen kokeilemistä, löytämistä ja käyttöönottoa. Uudet nikotiinituotteet ja nuorten sähkösavukkeen käytön näkyvä lisääntyminen on erityisesti huomioitava nikotiinittomuuden edistämisessä.

Kriisien koetellessa hyvinvointia riskinä on päihdeongelmien polarisointuminen ja terveyden eriarvoisuuden lisääntyminen. Kansanterveyttä edistävien toimijoiden vaikuttamisviestintää haittojen ehkäisyn ja vähentämisen näkökulmasta on edelleen vahvistettava yksilö- ja yhteisötason toiminnan ohella. EHYTin arvot eli yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja asiantuntijuus antavat hyvän pohjan ehkäisevälle päihdetyölle myös tulevina vuosina.

*Juha Mikkonen
toiminnanjohtaja
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry*

Ehyt.fi-verkkosivukävijät entistä tyytyväisempiä

Ehyt.fi-verkkosivuilla

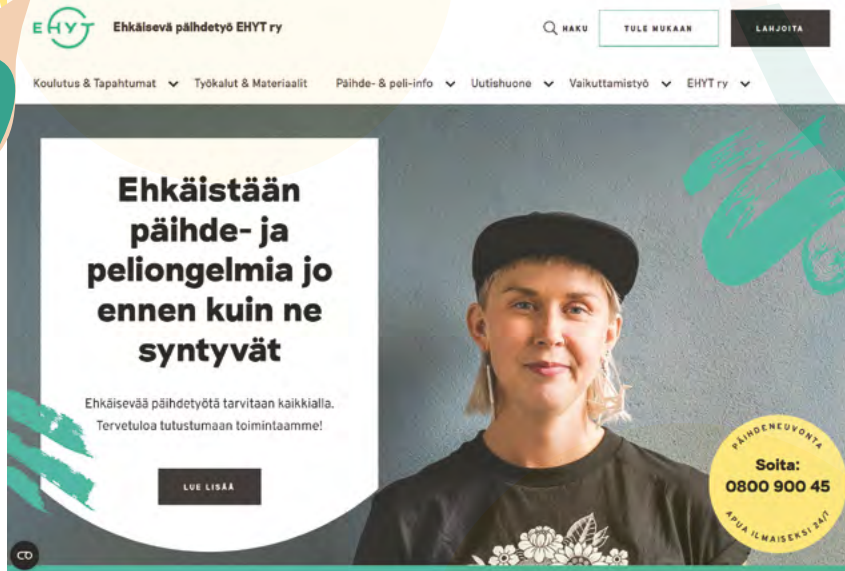
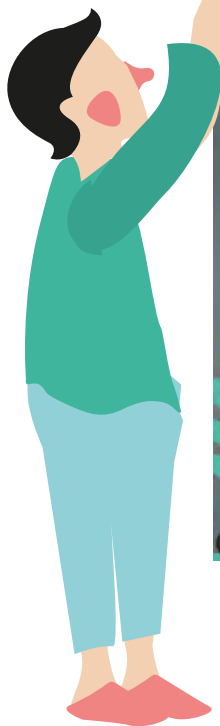
163 191

uniikkia kävijää.

Blogeja, uutisia ja tiedotteita julkaistiin yhteensä

113

60 %

seuraa sivustoa työn vuoksi, mutta yhä useampi sanoo tulevansa sivustolle myös henkilökohtaisesta mielenkiinnosta.

Tyytyväisyys sivustoa kohtaan on noussut kaikilla mittareilla.

97 %

on osittain tai täysin samaa mieltä siitä, että sivuston sisältö on laadukasta.

73 %

kävijöistä kokee, että sivut käsittelevät monipuolisesti ehkäisevää päihdetyötä.

Suomenkielisillä tieto- ja elämäntaitoartikkeleilla oli

66 074

yksittäistä katselukertaa.

Puolet

ehyt.fi-kävijöistä suosittelee sivustoa, vuonna 2019 suosittelijoita oli kolmasosa.

(Lähteet: ehyt.fi-sivujen tilastot, verkkosivujen kävijäkysely 2022)

Mitä on ehkäisevä päihdetyö? – opas kunta- ja aluevaltuutetuille

Mitä on ehkäisevä päihdetyö? -opas on tehty kunta- ja aluevaltuutettujen luottamustehtävän tueksi. Oppaassa kerrotaan, kuinka ehkäisevää päihdetyötä tehdään ja miten sillä vaikutetaan. Lisäksi avataan ehkäisevän päihdetyön lakiperustaa ja rakenteita. Opas sisältää suosituksia kunnille ja hyvinvointialueille sekä hyödyllistä tietoa järjestöistä ehkäisevän päihdetyön kumppaneina.

Päihdepalveluiden saatavuus ensikertalaisen silmin

Polkuja päihdepalveluihin -selvityksessä tuodaan esiin esteitä ja kannusteita, joita ensimmäistä kertaa päihdepalveluiden pariin hakeutuvat asiakkaat kokevat. Selvitystä varten haastateltiin 15 päihdepalveluihin tai täydentäviin palveluihin hakeutunutta asiakasta kuudella erikokoisella paikkakunnalla. Selvityksen toteutti EHY:n Päihdeasiamiestoiminta ja Nuorisotutkimusverkosto.

Riskitason rahapelaaminen ja haittojen ehkäisy

Riskitason rahapelaaminen ja haittojen ehkäisy -selvityksessä käydään kattavasti läpi riskitason rahapelaamista käsittelevää kansainvälistä ja kotimaista tutkimustietoa. Selvityksen tarkoituksena on nostaa viime vuosina lisääntynyt riskitason pelaaminen rahapelihaittojen ehkäisytyön keskiöön. Julkaisu on jatkoa EHY:n vuonna 2015 julkaisemaan Rahapelaamisen riskirajoilla -selvitykseen.

Päihdeneuvonta – paljon enemmän kuin neuvontaa

Päihdeneuvonta on maksuton EHY:n palvelu, joka on auki vuoden jokaisena päivänä ympäri vuorokauden. Päihdeneuvonnasta tehdyssä selvityksessä kartoitetaan, ketkä Päihdeneuvontaan soittavat ja millaisissa elämäntilanteissa he ovat. Lisäksi selvitettiin, millaista apua soittajat saavat ja kuinka he hyötyvät saamastaan palvelusta.

Selvityksen on kirjoittanut **Tiina Pajuvirta** Tampereen yliopistosta.

Nuorisotilan päihdetoimintamalli -opas

Nuorisotilan päihdetoimintamalli on nuorisotilalla työskentelevien yhteinen ohjeistus ja toimintamalli erilaisiin päihdetilanteisiin, joita nuorisotilan arjessa voi tulla eteen. Nuorisotilan Osaamiskeskustoiminnan tekemää mallia voi käyttää apuna, kun nuorisotilalle tehdään oma malli.

Kun toimintatavat ovat kaikille selvät, helpottuu työntekijöiden arki ja työ sujuu. Selkeät käytänteet edesauttavat nuorten päihdehaittojen ennaltaehkäisyä ja sitä, että niihin reagoidaan yhdenmukaisesti.

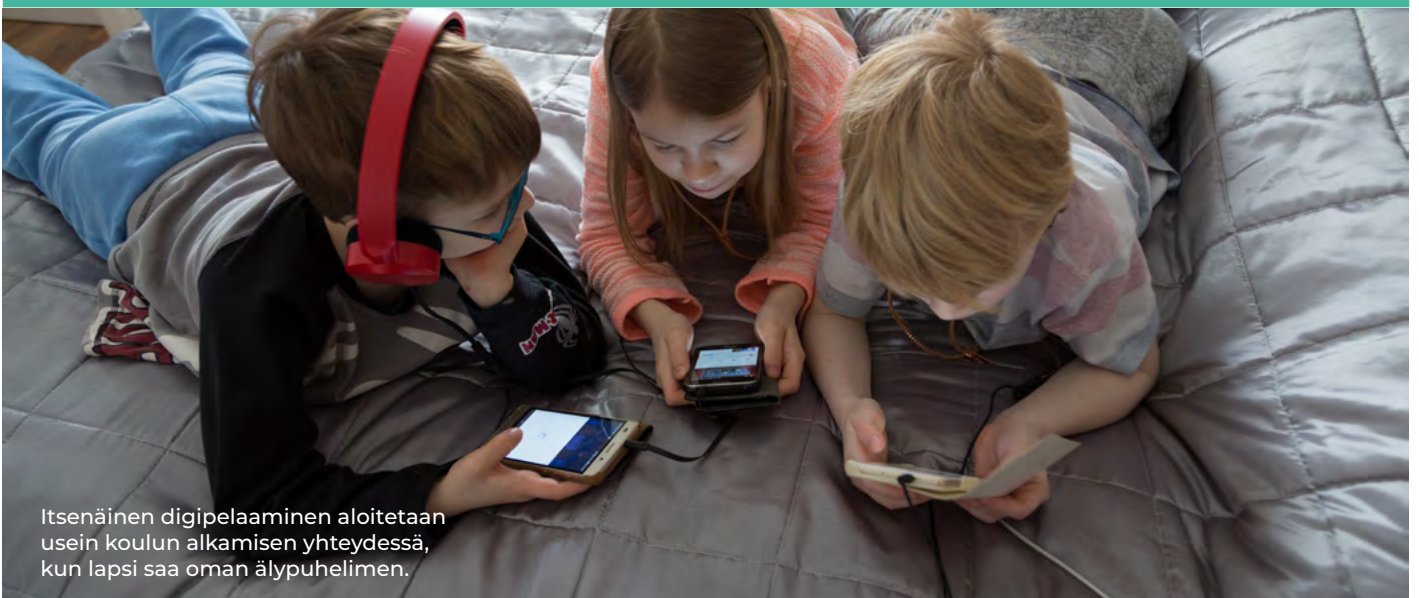
EHYT Järjestö -lehti

EHYT Järjestö -lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Lehti on suunnattu esimerkiksi jäsenyhdistyksille, vapaaehtoisille ja luottamushallinnolle.

EHYT julkaisi 12 kyselytutkimusta vuoden 2022 aikana.

LAPSET JA NUORET

Itsenäinen digipelaaminen aloitetaan usein koulun alkamisen yhteydessä, kun lapsi saa oman älypuhelimensa.

Digipelit ovat tärkeä osa lasten ja nuorten arkielämää

Digipelien suosio kasvaa. Vanhempien olisi hyvä olla kiinnostuneita lapsensa pelaamisesta. Valppautta tarvitaan erityisesti siksi, että digipelien ja rahapelien raja hämärtyy.

Lapsesi on uppoutunut digipeliin ja vastaan tulee loot box, yllätyslaatikko. Oikeaa rahaa käyttämällä saa avaimen laatikon avaamiseen. Palkinnoksi voi voittaa vaikka harvinaisen aseensa hahmolle. Kukapa ei yllätyspalkintoa haluaisi? Loot box on kuin rahapelien arpa.

Rahapelaamista muistuttaa myös skinibettaus, jossa lyödään vetoa virtuaalisten aseiden ulkoasuilla eli skineillä. Niille on muodostunut myös pelin ulkopuolella rahallinen arvo.

Pelikasvatuksen asiantuntija **Aino Harvola** EHYTistä huomauttaa, että loot boxissa ja skinibettauksessa on kyse ainakin toistaiseksi vielä hyvin marginaalisista ilmiöistä. Silti esimerkiksi loot box on kannattava rahoitusmalli pelifirmoille, joten oletettavasti niitä on peleissä jatkossa yhä enemmän.

Ilmaiseleissa voi ostaa pelin sisäistä valuuttaa. Pelien sisällä tapahtuvilla mikromaksuilla voi hankkia hahmolle vaikkapa uusia vaatteita, varusteita tai mahdollisuuden edetä pelissä nopeammin.

– Digipeleihin liittyvä rahankäyttö, rahapelaaminen ja sitä muistuttavat elementit kiinnostavat meitä, koska nuoret käyttävät paljon aikaa pelien parissa. Tiedämme myös, että rahape-

laamisen aloittaminen alaikäisenä altistaa myöhemmin rahapeliongelmiille, Harvola kertoo.

Pelikasvatus on tietoisuuden lisäämistä

Lapset ja nuoret ovat aktiivisia digipelaajia. EHYTin Nuorten kulttuuri ja päihteet 2022 -selvityksen mukaan vain 9 prosenttia 15–17-vuotiaista kertoo, ettei omassa kaveripiirissä pelata lainkaan digipelejä.

Keskimäärin 10–19-vuotiaat pelaavat noin 16 tuntia viikossa eli 2 tuntia ja 20 minuuttia päivässä.

Itsenäinen digipelaaminen aloitetaan usein kouluun mennessä, jolloin lapsi saa yleensä ensimmäisen älypuhelimensa. Viimeistään tässä vaiheessa on hyvä aloittaa pelikasvatus. Kyse on yksinkertaisesti kommunikaatiosta, ohjaamisesta, tietoisuuden lisäämisestä, pelaamisen vaikutuksista ja pelaamisen hyötyjen korostamisesta.

Pääsääntöisesti pelaaminen on hauska ja sosiaalinen harrastus, sillä digipelejä pelataan paljon yhdessä.

– Vanhempien pitäisi tietää minimitään kolme asiaa: mitä lapsi pelaa, kenen kanssa ja miksi hän pelaa. Pelaamisen motivaatio on tärkeä. Jos lapsi pelaa pahaan oloonsa tai yrittää paeta

jotain ongelmia, asia olisi syytä käsitellä heti.

Lapselle digipelit voivat olla hyvin tärkeitä ja pelihahmot saattavat tulla osaksi muitakin leikkejä. Siksi on hyvä, että vanhemmatkin ovat lapsen peliinnostuksesta kiinnostuneita. Avoin keskustelu tuo lapselle myös turvallisen pohjan pelaamiselle.

Säännöt pelaamiseen olisi hyvä miettiä pelaajaa itseäänkin kuunnellen jo etukäteen, ja rahankäytöstä on hyvä sopia yhdessä.

– Ei ole välttämättä huono asia, jos lapsi haluaa käyttää rahaa mieluummin digitaaliseen hyödykkeeseen kuin fyysiseen tavarahan. Tärkeintä on saada lapsi ymmärtämään, mikä rahan arvo käytännössä on, Harvola kertoo.

EHYT tarjoaa tukea kouluille ja vanhemmille pelikasvatukseen. Pelitaito-kokonaisuuteen kuuluvilla, ala- ja yläkouluille tarkoitetuilla Pelitaito-oppitunneilla käsitellään muun muassa pelaamisen hyötyjen ja haittojen tunnistamista.

Peliteemaisissa vanhempainilloissa tarjotaan kasvattajille tietoutta pelimaailmasta ja annetaan käytännön vinkkejä kodin pelikasvatuksen tueksi.

Hubu on vuorovaikutuksellinen menetelmä, jonka avulla nuorten kanssa keskustellaan päihteistä.

Hubu® – aina ajan hermolla nuoria puhuttavista päihdeteemoista

Hubu® täytti 20 vuotta. Tuhannet nuoret ympäri Suomen kouluja ovat Hubu-tunneilla keskustelleet päihteistä. EHYTin kouluttajat vetävät keskustelut yläkoululaisille, koulun henkilöstölle ja vanhemmille.

– Hubu-menetelmä on hyvin kestänyt aikaa, toteaa EHYTin koulutussuunnittelija **Sari Anjala**.

– Hubu nostaa keskusteluun juuri niitä asioita, joita nuoret arjessaan kohtaavat. Siksi Hubu on aina ajassa kiinni.

Hubu on vuorovaikutuksellinen menetelmä, jonka avulla nuorten kanssa keskustellaan päihteistä. Pohjana keskusteluille toimii äänestysjärjestelmä, jossa nuoret anonyymisti valitsevat vastausvaihtoehdoista itselleen sopivimman. Äänestyksen tulos on heti ryhmän nähtävillä.

– Vastauksista esille nousevista aiheista käydään keskustelua yleisellä tasolla, esimerkiksi siitä, miten nikotiiniutuotteiden käyttö näkyy nuorten arjessa ja yhteiskunnassa yleensä, kertoo Anjala.

Viime aikoina nuoria ovat puhuttaneet sähkösavukkeet ja nuuskaaminen. – Ne ovat pinnalla ihan eri tavalla kuin muutama vuosi sitten. Vuonna 2015 nuuskan käyttö ei tullut esille juuri ollenkaan, nyt se näkyy nuorten yleisimmin kohtaamana nikotiiniutuotteena lähes kaikkien koulujen keskusteluissa.

Mikä on muuttunut 20 vuodessa?

Kun Hubun äänestysmenetelmä vuonna 2004 otettiin käyttöön, äänestettiin luokissa kouluttajan mukanaan tuomien

kaukosäädinten avulla. Nykyisin menetelmä on verkkopohjainen ja äänestys suoritetaan mobiililaitteilla.

– Tekniikka mahdollistaa uusia asioita. Sen ansiosta voimme esimerkiksi näyttää ajankohtaisimpia päihdeaiheisia videoita TikTokista, Anjala sanoo.

Nuorten elämässä suuri muutos on ollut internetin ja somen vaikutus. – Verkko on koko ajan käsillä ja sieltä nuoret saavat valtavasti informaatiota. He tarttuvat helposti sellaiseen tietoon, joka tukee heidän omaa ajatustaan. Tietoa ei osata aina kyseenalaistaa.

Päihdekasvatustunnilla kouluttajan tehtävä on jakaa faktatietoa, oikoa vääriä käsityksiä ja murtaa myyttejä. – Jos kaveriporukassa käytetään paljon alkoholia tai nikotiiniutuotteita, saattaa nuori ajatella, että niin kuuluukin tehdä. Näitä myyttejä tarkastelemme esittämällä tilastoja ja tutkittua tietoa, esimerkiksi sitä, että nikotiiniutuotteiden käyttö on yhteiskunnassa vähentynyt.

Anjala tähdentää, että kouluttajan on pidettävä keskustelu neutraalina, omaa käsitystä päihteiden käytöstä ei voi esittää.

– Tärkeintä on käynnistää nuorten oma ajattelu ja tarjota työkaluja, joiden avulla he pystyvät tekemään valintoja silloin, jos heille tarjotaan päihteitä.

Työkaluja aikuisille

Hubu-oppitunteja pidetään yläkoululaisille. Tunnin jälkeen vanhemmille ja koulun henkilökunnalle järjestetään kummallekin oma tilaisuutensa.

– Tilaisuuksissa kerrotaan, mitkä asiat nuoria tunnilla puhututtivat, rohkaistaan keskustelemaan päihteistä nuorten kanssa sekä tarjotaan työkaluja päihdekeskusteluihin. Muutama oppitunnilla esitetty kysymys äänestystuloksineen toimii keskustelun pohjana myös aikuisten tilaisuuksissa, kertoo Sari Anjala, jolla on pitkä kokemus Hubu-kouluttajana.

– Nuoret ovat suoria, valmiita tarttumaan keskusteluun, kysymään ja kertomaan omia mielipiteitään. He myös vaativat kouluttajalta täydellisen läsnäolon, hän hymyilee.

– Tykkään nuorten kanssa työskentelestä, se on antoisaa.

Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) Hyvien käytäntöihin hyväksytty Hubu® -menetelmä tavoittaa vuosittain noin 11 500 oppilasta, 1000 ammattilaista ja 1500 huoltajaa. Oppitunnit ja aikuisten tilaisuudet ovat saatavilla EHYT ry:n kouluttajaverkoston toteuttamina suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Opiskelijat järjestivät onnistuneen tapahtuman Imatralla. Tapahtumassa oli rastirata, jossa jaettiin asiantuntijatietaoa päihteiden välittämisen haitoista.

Opiskelijat järjestivät tapahtuman omin ehdoin

Nuoret saivat Tampereella ja Imatralla suunnitella, toteuttaa ja arvioida Pakka-tapahtuman päihteiden välittämisen haitoista ja riskeistä.

Alkoholin ja nikotiinituotteiden välittäminen on nuorille varsin tuttu ilmiö. Kun oma ikä ei riitä, pyydetään avuksi täysi-ikäisiä kavereita ja tuttuja. Sosiaalinen media on noussut tärkeäksi välittämisen kanavaksi, vaikka täysi-ikäisiä saattaakin ärsyttää puolitutemattomien nuorten yhteydenottopyynnöt.

Pakka-tapahtumalla halutaan saada ammattiin opiskelevat nuoret suunnittelemaan ja toteuttamaan tapahtuma omassa oppilaitoksessaan. Tavoitteena on lisätä nuorten ymmärrystä päihteiden välittämisen haitoista. Ensimmäiset tilaisuudet järjestettiin syksyllä 2022 Tampereen Tredussa ja Saimaan ammattiopisto Samossa Imatralla.

Kohderyhmänä olivat ne täysi-ikäistymisvaiheessa olevat ammattiin opiskelevat nuoret, joille välitetään ja jotka välittävät.

– Järjestävät nuoret pohtivat, mistä nuorten olisi hyvä tietää, jotta päihteiden välittämiseen suhtauduttaisiin kriittisesti ja se lopetettaisiin, kertoo projektipäällikkö **Katri Saarela** EHYTistä.

”No siis myös Snapchatissa tutut ja just ne lisää vaan jonkun kaverin kautta, että ei me ees tunneta toisiamme yhtään, olla ikinä nähty. Ja sitten ainoa asia mitä ne tulee kysymään on se, että voiko mahdollisesti hakea.”

Erilaiset tapahtumat – sama viesti

Tampereella ryhmä vapaaehtoisia päätyi aulatapahtumaan, jossa opiskelija-juontajat kertoivat dioilla päihteiden välittämisen haitoista ja seurauksista. Nuorten juontamassa Kahoot-visassa kolme parasta palkittiin elokuvalippupaketeilla. Lopuksi herkuteltiin oppilaitoksen catering-puolen valmistamilla mokkapaloilla ja porkkanakakulla dj:n soittaessa musiikkia taustalla.

Imatralla kaksi vapaaehtoista järjesti rasteihin perustuvan tapahtuman. Tietokilpailun parhaat palkittiin nappikulkeilla. Liikuntasalissa opiskelijat saivat kokeilla sumopainia vastattuaan ensin nuuskan ja urheilun myynteihin liittyviin kysymyksiin. Työelämän edustajaksi paikalle saatu nuorisopoliisi kertoi, miten välittäminen näkyy poliisin työssä.

Terveystoimittaja ja kuraattori kertoivat rastillaan päihteiden käytön ja välittämisen vaikutuksista seksuaaliterveyteen, sillä päihteiden välittämiseen saattaa liittyä myös seksuaalista hyväksikäyttöä.

Tapahtumat olivat hyvin erityyppiset, mutta molemmat onnistuivat hienosti. Palaute oli positiivista, ja esimerkiksi työpajoihin osallistuneista 95 prosenttia koki saaneensa lisää tietoa päihteiden välittämisestä.

”Niin esim. vaikka jos facebookkiin ihan vaan kirjottaa että nuuska, niin sieltä tulee heti monta ryhmää jossa välitetään niitä.”

– Parasta oli nähdä, miten nuoret heittäytyvät. Heistä oli ihanaa tulla kuulluiksi ja päättää tapahtuman toteutuksesta itse. Nuoret ovat hyvin idearikkaita ja osaavat ajatella kuplan ulkopuolelta. Kun asia tulee nuorelta nuorelle, sillä on vaikutusta.

Lainaukset ovat selvityksestä Alkoholin ja nikotiinin välittäminen alaikäisille. Selvitys nuorten ajatuksista ja suhtautumisesta alkoholin ja nikotiinituotteiden välittämiseen alaikäisille (2022).

Nuoret Pakka-toimijoina -hanke pureutuu päihteiden sosiaaliseen välittämiseen alaikäisille.

Pakka-tapahtuman lisäksi hankkeen liittyi 7. luokkalaisille suunnattu Pakka-kävely ja Diilerin jäljillä -vertaisvaikuttamismalli yläkoulun 8.–9. luokilla opiskeleville.

Lokakuussa 2023 päättyvässä hankkeessa kehitetyt menetelmät julkaistaan THL:n Pakka-materiaaleissa ja Innokylässä.

Urheiluseuratoiminta ei välttämättä suojaa nuoria päihteiden käytöltä.

Urheilun iloa ilman päihteitä

Valmentajat ja muut seuran aikuiset toimivat urheiluseuroissa esimerkkeinä lapsille ja nuorille. Tietoa päihteistä, pelaamisesta ja terveistä elintavoista on heille tarjolla EHYTin uudella verkkokurssilla.

Treeni ohi, nuuska huuleen ja menoksi. Valitettavan tuttu tapa monelle seurassa urheilevalle nuorelle.

Tutkimusten ja selvitysten perusteella tiedetään, ettei urheiluseuratoiminta välttämättä suojaa nuoria päihteiden käytöltä.

– Urheilevilla nuorilla nuuskaaminen ja humalahakuinen alkoholin käyttö saattaa olla jopa yleisempää kuin muilla nuorilla. Kansainvälisissä tutkimuksissa on havaittu viitteitä myös urheilevien muita yleisemmästä riskitason rahapelaamisesta, kertoo projektipäällikkö **Jari Hätinen** EHYTistä.

Joissakin ikäluokissa enemmän kuin kaksi kolmasosaa lapsista ja nuorista harrastaa urheiluseuroissa. Siksi ne ovat kodin ja koulun ohella merkittävä kasvatusympäristö.

– Urheiluseuroissa on suuret mahdollisuudet vaikuttaa terveiden elintapojen omaksumiseksi, Hätinen toteaa.

– Omassa selvityksessämme havaitsimme, että selkeästi on tarvetta lisätä valmentajien ja muiden seuroissa toimivien aikuisten tietoutta vastuullisesta toiminnasta ja kasvatuksen merkityksestä urheiluseuratoiminnassa. Parantamisen varaa on esimerkiksi siinä, etteivät aikuiset käyttäisi nikotiiniuotteita harjoitusten ja otteluiden aikana.

Valmentaja roolimallina

Moni lapsi ja nuori viettää viikoittain useita tunteja harrastuksensa parissa ja silloin valmentajan merkitys roolimallina ja kasvattajana korostuu.

– Murrosiässä saattaa olla niin, että nuori kapinoo kotona ja koulussa, mutta valmentaja on se ainut aikuinen, auktoriteetti, jota hän uskoo. Valmentajan teoilla, sanoilla, käytöksellä ja asenteilla on suuri vaikutus nuorten elämään, ja siksi vastuu omasta toiminnasta on aikuisten tiedostettava.

Näistä lähtökohdista kehitettiin Terveyttä edistävä urheiluseura -verkkokurssi osana EHYTin Sportti-hanketta, jossa tarjotaan erilaisia menetelmiä urheiluseuroissa toimivien tueksi päihde- ja pelikasvatukseen.

Verkkokurssi koostuu kolmesta teemasta: päihteet, digimedian käyttö ja rahapelaaminen.

Jokainen osa-alue etenee siten, että ensin ilmiöstä esitetään havainnollistava video, sen jälkeen seuraa lyhyt tietoisuus ja aktivoivia tehtäviä.

– Tehtävissä on tarkoitus pohtia realistisia, seuratoiminnassa eteen tulevia tilanteita tapausesimerkkien kautta. Esimerkiksi miten toimia, jos valmentajakollegan nuuskan käyttö junnuharjoituksissa on alkanut ärsyttää. Tehtävien kautta voi myös arvioida omaa tai jouk-

kueen toimintaa, mitä vahvuuksia, mitä heikkouksia siinä on, mitä voisi tehdä paremmin.

Kaikista kolmesta teemasta annetaan kurssilla käytännön työkaluja ja vinkkejä. Konkreettisia neuvoja saa esimerkiksi siihen, miten otetaan päihdeasiat puheeksi, miten ilta rauhoitetaan yöunia varten tai millainen on hyvä peliergonomia digipelaamiseen.

Verkkokurssi julkaistiin EHYTin sivustolla vuoden 2022 syyskuussa. Nyt muutama kuukausi myöhemmin Hätinen toteaa:

– Palaute on ollut kiittävä, kurssin suorittaneiden tieto ja osaaminen ovat lisääntyneet ja opittuja asioita aiotaan ottaa urheiluseuroissa käyttöön. Kurssi toimii.

Terveyttä edistävä urheiluseura -verkkokurssin voi suorittaa haluamanaan ajankohtana. Se on maksuton ja kaikille avoin. Kurssin suorittaminen kestää 1–1,5 h.

”Dynaamisesti etenevä, käytännönläheinen ja kompakti nykyaikainen verkkokurssi. Tärkeät aihepiirit ja toimiva kokonaisuuspaketti.”

”Konkreettiset työkalut olivat hyvät lisä tähän kurssiin, kun usein vaan puhutaan haitoista, mutta ei siitä, miten käyttöä ja ongelmia ehkäistään.”

Keväällä 2022 hankkeen osallistajat kokoontuivat Portugalissa. Suomesta paikalla olivat koulutussuunnittelija Jasmin Lostedt (vas.) ja osastopäällikkö Ilmo Jokinen EHYTistä sekä johtava sosiaaliohjaaja Anne-Marie Terämä perheiden sosiaaliohjauksesta Etelä-Kymenlaaksosta.

Tukitoimintaa lapsen parhaaksi

Make the difference -hankkeessa vapaaehtoiset tukihenkilöt ja tukiperheet tarjoavat tukea ja tavallista arkea lapsille, joiden kasvua ja kehitystä varjostaa vanhemman riippuvuusongelma. Kolmevuotinen hanke edistää tukihenkilö ja -perhe-toimintaa ja sen tavoitteena on ehkäistä lasten hyvinvoinnin vaarantumista. Suomessa hanketta koordinoi EHYT.

Suomessa riippuvuusongelmien takia hoitoon hakeutuneista noin seitsemän prosenttia asuu alaikäisen lapsen kanssa. Kasvaminen riippuvuusongelmaisen vanhemman kanssa voi aiheuttaa lapselle vakavia ongelmia. Lasten tilanteen tunnistamiseksi ja heidän hyvinvointinsa edistämiseksi on riippuvuussien ehkäisyyn keskittyvä Euro net -verkosto perustanut 12 EU-maan yhteisen hankkeen Make the difference. Suomessa EHYT vastaa hankkeen toteuttamisesta ja kehittää tukihenkilötoiminnan yhteistyömallia ja koulutusopasta yhdessä paikallisen toimijan Kymsoten kanssa.

Koulutuksissa tietoa ja työkaluja

Viime vuonna hankkeessa valmistui EHYTin kehittämä verkkokoulutus tukihenkilöille ja tukiperheille.

– Suunnittelun alusta asti oli Kymsotesta kaksi tukihenkilöä mukana kommentoimassa koulutuksen sisältöä. Oli hienoa saada palautetta heiltä jo heti kehittämisvaiheessa, kertoo EHYTin koulutussuunnittelija **Jasmin Lostedt**.

Koulutus koostuu kuudesta moduulista, joissa päihderiippuvuutta ja sen mukanaan tuomia ongelmia käsitellään erilaisista näkökulmista. Esimerkiksi

miten riippuvuus vaikuttaa vanhempiin, miten se vaikuttaa heidän käyttökseen ja millaisia vaikutuksia vanhemman päihteidenkäytöstä aiheutuu lapselle eri ikäkausina.

– Lapset voivat käyttäytyä hyvinkin eri tavalla, kun riippuvuusongelma koskettaa perheen arkea. Joku voi muuttua hiljaiseksi, toinen ottaa huumorin suojakseen, jollekin koituu itselleen ongelmia. Roolit voivat vaihtuakin elämän varrella, kertoo Lostedt esimerkkinä yhden moduulin käsiteltävästä sisällöstä. Siinä on mukana myös tosielämän tarinaa rooleista kokemusasiantuntijan kertomana.

Koulutuksen pilotoivat Kymsoten tukihenkilöt, joilta pyydettiin palautetta jatkokehittämistä varten.

– Tarkoitus on saada koulutuksesta kansallinen tukihenkilöiden verkkokoulutus, Lostedt sanoo.

Viime vuonna valmistui myös sosiaalihuollon ammattilaisille tarkoitettu koulutus, jonka sisältöä suunniteltiin yhdessä Kymsoten kanssa.

– Päädyimme muutaman tunnin koulutuspakettiin, jossa pääpaino on osallistujia aktivoivassa pienryhmätyöskentelyssä. Pohdittavana on muun muassa, miten tunnistaa riippuvuusongelmaisia perheitä ja niissä eläviä lapsia

ja miten edistää lasta suojaavia tekijöitä omissa työissä.

Eurooppalaista yhteistyötä

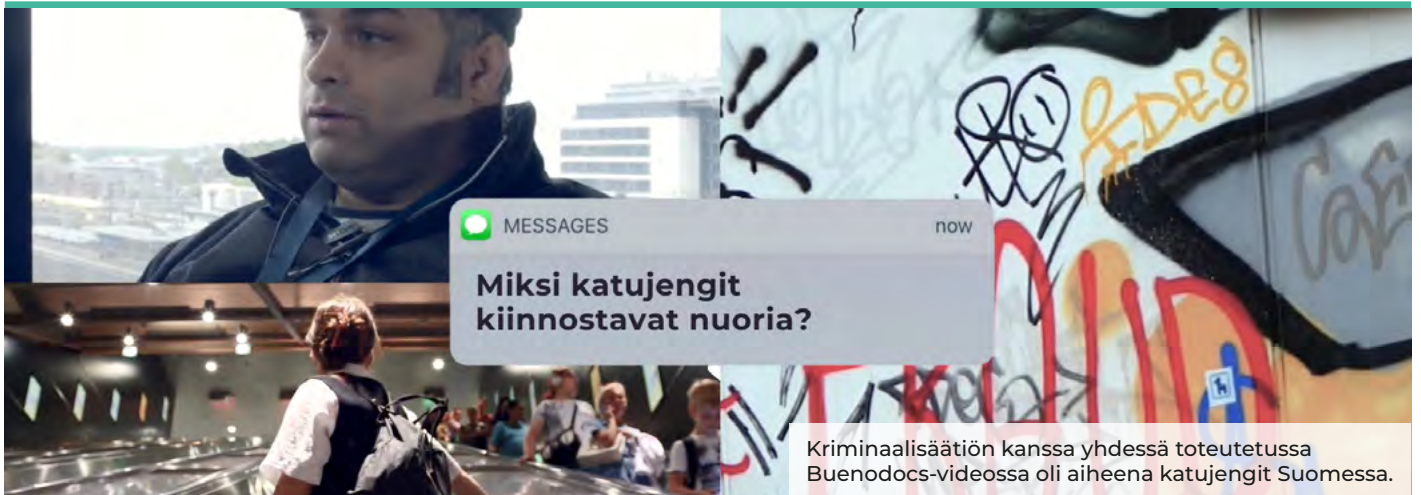
Vuoden 2022 aikana hankkeen tiimoilta pidettiin kaksi kansainvälistä työpajaa. Ensimmäinen Portugalissa huhtikuussa ja toinen lokakuussa Hollannissa. Molemmat kestivät neljä päivää.

– Workshopeissa osallistujamaat esittelivät omia projektejaan. Niissä pääsi kuulemaan, millaisia haasteita ja toisaalta edistäviä tekijöitä eri mailla on viedä hanketta eteenpäin.

Tapaamisten merkittävimpänä antina Lostedt pitää asiantuntijaluentoja ja uutta tutkimustietoa sekä ymmärrystä muiden maiden toiminnoista.

– Kaikilla osallistujamailla on osittain samanlaisia haasteita, mutta oli hienoa huomata, että on asioita, jotka Suomen sosiaali- ja päihdehuollossa sujuvat muita maita paremmin.

Riippuvuussien vaikutus perheeseen -verkkokurssi on tukihenkilöille ja -perheille suunnattu maksuton kurssi. Verkkokurssin voi suorittaa haluamaan ajankohtana. Kurssin suorittaminen kestää 8–12 h.

BuenoDocsit – tiukkaa dokumenttia päihhteistä nuorille

Denssi, budi ja vape* tarkastelussa BuenoDocseissa. Nuorille suunnatuissa lyhyissä dokumenteissa murretaan myyttejä ja kerrotaan faktoja päihhteistä.

Katujengit Suomessa, alkoholin välittäminen, huumeiden tilaaminen netistä ja alkoholittomana opiskelijabileissä. Näistä aiheista EHYTin Nuoret-osasto teki vuonna 2022 BuenoDocsit YouTubeen.

– BuenoDocsit ovat lyhyitä 5–10 minuutin dokumentteja, joissa kerrotaan päihhteistä ja nuoria kiinnostavista aiheista, välitetään tietoa asiallisesti mutta rennolla tavalla. Päihhteitä käsittelemme nuuskasta denssiin ja kannabikseen, mikään päihhteilmiö ei ole meille tabu, kertoo mediasuunnittelija **Sebastian Östman**.

Aiheet ajan hermolla

BuenoDocsit saivat alkunsa kolme vuotta sitten, kun YouTubeen tehtiin Nuuskakoukku-kampanjaan liittyvä video Miksi nuuska säti?

– Kun video sai hyvän vastaanoton ja konsepti vaikutti hyvältä, päätimme tehdä lisää dokkareita. Tahti on ollut noin neljä vuodessa.

EHYTin Nuoret-osastolla on omasta takaa osaavia tekijöitä, **Miro Keinänen**, **Emma Rahikainen**, **Jan Suominen** ja **Sebastian Östman**. Käsikirjoitus, kuvaus, äänitys, haastattelut, editointi ja leikkaus syntyvät oman tiimin kesken.

– Aiheita dokkareihin ehdottavat EHYTin asiantuntijat, järjestöt tai sitten mietimme omassa tiimissä, mikä just nyt on ajan hermolla, millaiset ilmiöt

nousussa. Kimmokkeita käsiteltäviin aiheisiin tulee paljon myös TikTokista.

Osa BuenoDocseista on tehty yhteistyökumppaneiden kanssa, kuten Sini-nauhasäätiön kanssa Asunnottomien yöhön dokumentti Nuoret kodittomina. Viime vuonna Katujengit Suomessa tehtiin yhdessä Kriminaalihuollon tukisäätiön kanssa.

– Säätiön asiantuntija **Merts Tamminen** kertoo jengiytymisestä ja omista kokemuksistaan katujengin jäsenenä Ruotsissa. Tällaiset hyvät tyypit saavat videoille paljon katsojia.

Omaksi suosikikseen Östman mainitsee dokkarin Denssin jäljillä. Nuoret-osaston esiin nostamasta aiheesta kirjoittivat Helsingin Sanomat, Iltasanomat, Iltalehti, Hufvudstadsbladet ja Yle. Iltalehti myös latsasi videon omille sivuilleen, jossa näyttökertoja kertyi yli 70 000.

Apuvälineenä oppitunnilla

BuenoDocsit on suunnattu 13-18-vuotiaille nuorille.

Östman miettii hetken vastausta siihen, mitä videoissa täytyy olla, jotta nuoret niitä katsovat.

– Pitää olla kova tempo ja kiinnostava aihe. Nettitrollaus ei uponnut, mutta nuuska-aiheiset ja vapetusta käsittelevät videot ovat olleet suosituja. Parhaimmillaan dokkarit keräävät yli 10 000 näyttökertaa.

Nuorten parissa työskenteleviltä ammattilaisilta on tullut hyvää palautetta. Opettajat ja opot käyttävät BuenoDocseja opetuksessa ja keskustelun pohjana, samoin nuoriso-ohjaajat nuorten tapaamisissa.

Tapahtumien pariin

Kamerat, mikrofonit, valot, kaikki tarvittava mukaan, kun EHYTin mediatiimi lähtee liikkeelle. Helsingin keskustassa syksyisenä yönä käydään yhden tabun kimppuun: Voiko selvänä pitää hauskaa opiskelijabileissä?

– Olen aika monissa opiskelijabileissä ollut ja olen todennut, että on mahdollista kyllä vetää ilman alkoholia, vastaa nuori opiskelija appro-tapahtumassa. Kohtaus päättyy BuenoDoc-videolle Alkoholittomana opiskelijabileissä.

*Denssi-vahva nuuska, budi- kannabis, vape-sähkökupakka

Vuonna 2022 tehdyt neljä BuenoDocsia saivat yli 29 000 näyttökertaa. Etenkin Katujengit Suomessa -video on herättänyt paljon hyvää keskustelua, josta suurin osa on käyty TikTakin puolella. TikTokissa BuenoDocsin lyhyet mainokset saavat helposti yli 100 000 näyttökertaa ja kommentteja toista sataa, esimerkiksi: Jatkaa samaan malliin! Toivon, että tulevaisuudessakin teette monipuolista sisältöä.

Vapella tarkoitetaan sähkösavuketta ja vapettamisella sähkösavukkeen höyryttelyä.

Vaaraton vapetus – mainostajan viesti nuorelle

Hyvän tuoksuisten höyrypilvien puhaltelu, vapetus, on nuorten mielestä trendikästä ja vaaratonta. Totuus on kuitenkin toinen, uuden ilmiön terveysvaikutuksista ei tiedetä vielä tarpeeksi. Siksi vanhemmat ja nuorten kanssa toimivat ovat huolissaan.

Vapetus kiinnostaa nuoria. EHYTin vuonna 2022 tekemän Nuorten kulttuuri ja päihteet -kyselyn mukaan sähkösavukkeet olivat kaikkein trendikäimpiä nikotiinituotteita, erityisesti 15–17-vuotiaiden mielestä.

Mitä vapetus sitten on? Vapella tarkoitetaan sähkösavuketta ja vapettamisella sähkösavukkeen höyryttelyä. Sana tulee englanninkielisestä sanasta vaporator -höyrystin.

– Maailmalla vapetus on ollut jo kauan ilmiö, Amerikassa iso buumi. Siellä on alettu puhua nuoria uhkaavasta kansanterveysongelmasta. Pitkään ajateltiin, ettei vapetus koske meitä – tosin vuonna 2015 kouluterveyskyselyn tilastoissa havaittiin sähkösavukkeiden päivittäisen käytön lisääntyneen, mutta sen jälkeen nuuska on syrjäyttänyt sähkösavukkeet. Nyt vapetus on tullut selkeästi nuorten tietoisuuteen, sanoo projektipäällikkö **Katri Saarela** EHYTistä.

Haitattomuuden illuusio

Nuori mies puhalttaa suustaan valkoisen, ilmassa hitaasti pyörivän höyryrinkulan, jonka läpi leijuvat komeat höyrylieskat. Näin yksi monista TikTok-videoista lumoo nuoria.

– Videoilla esitellään, miten höyryllä voi tehdä temppuja, höyrypilviä ja kuvioita. Usein niistä heitetään haas-

teita: opettele temppu, kuvaa ja julkaise se, kertoo Saarela.

Voimakas mielikuvamarkkinointi some-kanavilla viestii, ettei vapetus ole haitallista. Käsitystä lisää se, että toisin kuin tavallinen tupakka, sähkösavukkeet tuoksuvat hyviltä ja niissä on erilaisia herkullisia hedelmiltä ja kärkeilta maistuvia aromeja.

– Tutkimusten mukaan juuri nämä herkulliset maut ja houkuttelevat tuotepakkaukset sekä mielikuva haittomuudesta madaltavat nuorten kokeiluja ja käytön kynnystä.

Kertakäyttöiset sähkösavukkeet näyttävätkin jännittäviltä, ne voivat olla huulirasvaukon tai korostustussin näköisiä. Niitä ei välttämättä erota koulutarvikkeiden joukosta.

Markkinoille on tullut myös nikotiinittomia sähkösavukkeita, joiden ajatellaan olevan terveydelle entistä vaarattomia. Fakta kuitenkin on, ettei haittoista tiedetä tarpeeksi, riittävän pitkäkestoisia tutkimuksia ei vapetuksesta ole vielä voitu tehdä. Esimerkiksi sitä ei tiedetä, mitä elintarvikkeiksi hyväksytyt makuaineet aiheuttavat elimistölle, kun niitä hengitetään.

– Se tiedetään jo nyt, että sähkösavukkeissa on samoja terveydelle haitallisia pienhiukkasia, joita tupakassakin on, Saarela kertoo.

Kysy ja keskustele

Monet vanhemmat kokevat epätietoisuutta siitä, miten vapetuksesta pitäisi nuoren kanssa puhua, jos itsellä ei ole tietoa ilmiöstä.

Saarela antaa neuvon: puhua voi ihan samalla tavalla kuin mistä tahansa päihteestä tai nikotiinituotteesta.

– Puheeksi ottamiseen ei tarvita etukäteistietoja tai tutkimustuloksia. Jos nuori on vapetusta kokeillut tai kiinnostunut siitä, voi tietoja etsiä yhdessä. Nuorelta voi kysyä hänen käsityksiään siitä, mikä vapetuksessa kiinnostaa, miksi se on niin suosittua tai millaisia haittoja hän arvelee vapetuksesta voivan koitua, Saarela neuvoo.

– Keskustelu ja nuoren itsensä havahduttaminen miettimään vapetukseen liittyviä asioita, on tärkeintä.

Nuorten tupakointi on vähentynyt viimeisten kahden vuosikymmenen aikana. Nikotiiniteollisuus kuitenkin markkinoi voimakkaasti sosiaalisessa mediassa erityisesti nuorille kehittämiään uusia tuotteita, kuten sähkösavukkeita ja nikotiinipusseja. Tuotteiden houkuttelevat ominaisuudet ja haitaton mielikuva madaltavat kokeilun ja käytön kynnystä.

Kaupunki kuuluu kaikille -toiminta tukee lasten turvallista liikkumista

Kaupunki kuuluu kaikille ja Staden tillhör alla -hankkeiden (2022–2024) oppitunneilla harjoitellaan turva- ja tunnetaitoja yhdessä 1.–3.-luokkalaisten lasten kanssa. Tavoitteena on vahvistaa lasten kykyä toimia tilanteissa, joissa he kohtaavat päihtyneitä ulkona liikkuessaan, samalla lisäten ymmärrystä ihmisten erilaisia elämäntilanteita kohtaan. Lasten itsenäisen liikkumisen tukemisesta keskustellaan myös huoltajailloissa ja päihteitä haitallisesti käyttävien ihmisten kanssa.

Kupla uudistaa korkeakouluopiskelijoiden päihdekulttuuria

EHYTin ja Nyytin yhteisen Kupla-hankeen päätyttyä työtä jatkettiin korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin parissa EHYTin KUPLA-toimintana. Toiminnan tavoitteena on tukea korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointia ja opiskelukykyä, vahvistaa korkeakouluuyhteisöjen valmiuksia ehkäistä päihdehaittoja sekä edistää yhteisöllistä ja saavutettavaa opiskelukulttuuria. Kohderyhmänä ovat opiskelijatuutorit, opiskelijatapahtumien järjestäjät sekä korkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilökunta.

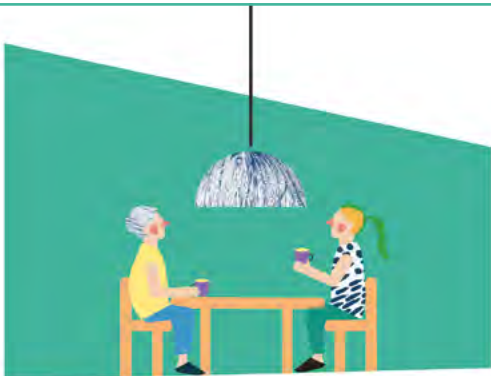
Musliminuori harrastaa -opas ohjaakulttuuri- sensiitiivisyyteen

Jokaisella nuorella pitäisi olla harrastus. Harrastus kannattelee nuorta murrosiän vastoinikämisissä ja suojaa häntä ei-toivotuilta asioilta, kuten päihteiltä. Hadiya-kumppanuusverkoston opas tasoittaa maahanmuuttajataustaisten, erityisesti muslimiperheistä tulevien nuorten tietä harrastusten pariin. Ohjaajille tarjotaan käytännön neuvoja turvallisen harrastamisympäristön rakentamiseksi. Sisällöt liittyvät muun muassa pukeutumiseen, peseytymiseen, ruokavalioihin, paastoon sekä yhteydenpitoon vanhempien kanssa. Opas löytyy myös Harrastamisen Suomen malli -materiaaleista.

Rusmedels- och spelfostran i skolor

EHYT erbjuder skolor rusmedels- och spelfostran även på svenska. Både då det kommer till rusmedel och digitalt spelande anser vi att det viktiga är att ge barn och unga en möjlighet att diskutera, fundera och fråga. Våra lektioner är dialogiska och utbildarna strävar efter att skapa tryggare utrymmen för eleverna där alla respekteras och får känna sig sedda och hörda. Under lektionerna i rusmedelsfostran diskuteras bland annat risker och följder av rusmedelsbruk, orsaker till bruket och hur viktigt det är att informationen vi samlar på oss är från pålitliga källor. Under lektionerna i spelfostran diskuteras bland annat för- och nackdelar med digitalt spelande, orsaker till åldersgränser samt vikten av sunda levnadsvanor och vardagsbalans. Dessutom diskuteras även sociala medier med de äldre eleverna. I samband med lektionerna bemöter vi även personal och vårdnadshavare på tillfälligen riktade till dem. Målet är att väcka tankar och skapa dialog mellan eleverna och de vuxna som är närvarande i deras vardag.

Kaverituki päihdehuolissa

Keväällä 2022 käynnistyi Kaverituki päihdehuolissa -koulutus, jossa pohditaan nuorten kaverisuhteiden merkitystä ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta. EHYTin Nuorisualan Osaamiskeskustoiminnan toteuttamassa koulutuksessa pohditaan, miten nuorisotyöntekijä voi ohjata nuoria puhumaan huolistaan aikuisille ja hakemaan apua oikea-aikaisesti. Koulutus korostaa ammattilaisen roolia, kun nuori on huolissaan kaveristaan. Miten otetaan nuoren huoli vastaan ja mitä sen jälkeen tapahtuu? Kaveritukikoulutuksen tueksi on tuotettu kampanjamateriaalia teeman esilläpitoon nuorten kanssa: Kaverituki päihdehuolissa -esite ja tarasarja nuorille sekä julistesarja koulun yhteisiin tiloihin tai nuorisotilan seinälle kiinnitettäväksi. Koulutus toteutetaan Teams-alustalla ja se kestää kaksi tuntia.

Nettimummolassa kuunnellaan

Nettimummola Muruset on paikka, jonne lapset ja nuoret voivat tulla koulun jälkeen viettämään aikaa ja juttelemaan vapaaehtoisten ikäihmisten kanssa. Nettimummot ja -vaarit kuuntelevat mielellään lasten kuulumisia vailla kiirettä. Kahdenkeskisessä chatissa tai ryhmächatissa lapsi voi kertoa esimerkiksi koulunkäynnistä, kaverisuhteista tai harrastuksista. Huolet ja murheet ovat myös sallittuja ja yleisiä puheenaiheita, mutta nettimummolaan tulevalle nuorella ei tarvitse olla ongelmia tullakseen kohdatuksi ja kuulluksi. Nettimummola on auki arki-iltapäivisin. Vapaaehtoiset vierailevat myös Habbo Hotellin Nettimummola-huoneessa.

Nettimummola on EHYT ry:n koordinoimaa toimintaa ja sitä rahoittaa avustuskeskus STEA. Muruset ovat luotettavia ja turvallisia yli 60-vuotiaita aikuisia, joiden taustat on tarkistettu ennen vapaaehtoistyötä.

Päihde- ja pelikasvatusta selkokielellä

Selkokieliselle päihde- ja pelikasvatukselle on tarvetta erityisesti kehitysvammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden keskuudessa. Vuonna 2022 pilotoitiin SELVIS-oppitunteja yläkouluille ja toisen asteen TELMA-ryhmiin. Oppitunneilla käsitellään alkoholia ja tupakkaa kohderyhmälle sopivalla tavalla, hyödyntäen sarjakuvaa ja videota osana keskustelua. Ammattilaisten tueksi kehitettiin uusia materiaaleja ja verkkokurssi, joiden avulla päihteiden ja pelaamisen puheeksi ottaminen helpottuu.

BuenoTok löysi nuoret

EHYTin BuenoTalkin kanavat tarjoavat nuorille tietoa päihteistä ja päihhteettömyydestä. TikTokissa palvelu löytyy nimellä BuenoTok. Videoilla keskustellaan päihteistä ja muista nuoria mietityttävistä aiheista rennosti ja rehellisesti, toisinaan humoristisestikin.

Vuonna 2022 BuenoTokin videoita katsottiin 8,8 miljoonaa kertaa ja kommenttien perusteella ne tavoittivat erityisesti 13–17-vuotiaat nuoret. Joka viikko TikTokissa julkaistaan neljä uutta, noin minuutin mittaista videota. Aiheina ovat mm. olleet Otin lääkeoverit, mitä teen? Mitä haittaa kannabiksesta on? Voiko ope takavarikoida nuuskat? Paljonko pitää juoda, että sammuu?

Päihde- pelikasvatustunneilla
kohdattiin

19 596

oppilasta ja opiskelijaa
ja vanhempainilloissa

1 684

huoltajaa.

Päihde- ja pelikasvatuksen
koulutuksissa kohdattiin

3 143

kasvatus-, sosiaali- ja terveysalan
ammattilaista.

Buenotokin TikTok-videoita
julkaistiin vuoden aikana

168

ja niitä katsottiin

8 851 146

kertaa.

BuenoTalkin YouTube-videoita
julkaistiin **4.** Kanavan videoita
katsottiin yhteensä

91 520

kertaa.

BuenoTalkin Instagram-sisältöjä
julkaistiin

432.

Sisältöjä katsottiin yhteensä

3,32 miljoonaa

kertaa.

Valtakunnalliseen
kouluttajaverkoston rekrytoitiin ja
koulutettiin

19

uutta päihde- ja pelikasvatuksen kouluttajaa.

Muruset-nettimummolassa kohdattiin lapsia ja nuoria

4 312

kertaa.

Vapaaehtoisina toimi

21

netti-isovanhempaa Muruset-toiminnassa,

11 nuorta

vertaisvaikuttajaa Nuuska-agentti-toiminnassa.

Osaamiskeskustoiminnassa kohdattiin yhteensä

2 859

ammattilaista koulutuksissa, verkostotapaamisissa ja tapahtumissa.

Hadiya-hankkeessa kohdattiin

2 228

arabian- ja somalinkielistä nuorta ja vanhempaa.

SPORTTI-hankkeessa kohdattiin

342

urheiluseuratoimijaa.

Lasten turvataitoja edistävillä **Kaupunki kuuluu kaikille -tunneilla** kohdattiin

347 oppilasta

ja **Staden tillhör alla -tunneilla**

223 oppilasta

ensimmäisenä hankevuotena.

Nuoret PAKKA-toimijoina hankkeessa kohdattiin

696

lasta ja nuorta sekä

160

nuorten kanssa työskentelevää ammattilaista.

SELVIS-hankkeessa kohdattiin

97

kehitysvammaista nuorta ja kehitysvamma-alan ammattilaista.

Korkeakoulujen KUPLA-toiminnassa kohdattiin

635

opiskelija-aktiivia.

AIKUISET

Riskipelaaja saattaa laittaa enemmän rahaa tai aikaa rahapeleihin kuin oli aihtonut. Pelaaminen voi myös aiheuttaa riitoja läheisten kanssa.

Puolitetaan riskitason rahapelaaminen!

Tehokkain tapa vähentää rahapelihaittoja on ehkäistä niitä ennalta. EHYT on muun muassa kampanjoinut ja tehnyt selvityksen riskipelaajista nostaakseen aiheita yhteiskunnalliselle agendalle.

Suomalaisista 397 000 pelaa rahapelejä riskitasolla. Tämä vastaa vaikkapa Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kokonaisasukasmäärää. Riskipelaajille aiheutuu yksittäisiä haittoja pelaamisesta: rahapeleihin saatetaan laittaa enemmän rahaa tai aikaa kuin oli aiottu tai pelaaminen aiheuttaa riitoja läheisten kanssa.

Riskipelaaminen voi muuttua ongelmalliseksi pelaamiseksi ja pahimmassa tapauksessa rahapeliriippuvuudeksi. Paras tapa välttää ongelmia onkin ehkäistä niitä ennalta. EHYTin Puolitetaan riskit – tuplataan toimet -kampanja nostaa esiin, miten tärkeää on tunnistaa riskitason rahapelaaminen ja puuttua siihen ajoissa.

– Haluamme kampanjalla saada ihmiset ymmärtämään, että ilmiö on todella olemassa. Riskitasolla rahapelaavan suuntaa on huomattavasti helpompaa muuttaa ennen kuin se on kehkeytynyt ongelmaksi, EHYT ry:n rahapelihaittayksikön päällikkö **Riitta Matilainen** kertoo.

Puolitetaan riskit -kampanjan somessa pyörineet mainosvideot ovat keränneet jo kymmeniä tuhansia katsojia. Vuonna 2022 alkaneen kampan-

jan saama huomattava näkyvyys kertoo aiheen kiinnostavuudesta ja tärkeydestä.

Kolme keskeistä keinoa vähentää riskitason pelaamista ovat puheeksiotto, matalan kynnyksen apu ja rahapelipolitiikkaan vaikuttaminen.

– Oli rahapelijärjestelmämme vaikka lisenssipohjainen, tärkeintä on, että järjestelmä ehkäisee ja vähentää rahapelihaittoja.

Kuka pelaa riskillä?

Jotta riskipelaajia saadaan herätettyä arvioimaan pelaamistaan ja hakemaan mahdollisesti apua, heidät on pystytävä tunnistamaan. EHYT teetti asiasta selvityksen Kuka pelaa riskillä, jonka tutkija **Kalle Lind** teki yhdessä THL:n tutkimuspäällikkö **Sari Castrénin** ja EHYTin rahapelihaittaehkäisytiimin kanssa.

Se tiedetään, että riskipelaaja on useammin mies kuin nainen, iältään 18–40-vuotias ja hänen tulotasonsa ja sosioekonominen asemansa on pääsääntöisesti keskimääräistä alhaisempi. Tarkempaan määrittelyyn ja tunnistamiseen tarkoitettujen työkalujen kehittämiseen tulisi selvityksen mukaan kuitenkin panostaa vielä enemmän.

Ongelmallinen rahapelaaminen näyttää ainakin jossain määrin kasautuvan haavoittuvassa asemassa oleville, kuten työttömille, psyykkistä kuormitusta kokeville ja alkoholia riskitasolla käyttäville. Tämän vuoksi rahapelihaittojen ehkäiseminen on samalla myös syrjäytymisen ehkäisemistä ja hyvinvoinnin edistämistä.

– Tarvitsemme lisää tutkimusta riskitason rahapelaamisilmioista ehkäisevän työn tueksi. Olisi esimerkiksi kiintoisaa tietää, mikä toimii suojamekanismina siinä, ettei kaikista riskitasolla pelaavista tule ongelmallisesti rahapelaavia. Kaikenlaiset siirtymävaiheet ovat niin ikään mielenkiintoisia, Riitta Matilainen pohtii.

EHYT on tuottanut podcasteja, joiden aiheina ovat olleet muun muassa urheilijoiden rahapelaaminen ja ulkomaisten rahapeliyhtiöiden markkinointi Suomessa. EHYT teki keväällä 2022 myös kyselyn kryptotreidaajille, joiden kokemat haitat ovat hyvin samankaltaisia kuin rahapelaajilla.

Elokolojen juhlaleirillä esiintyvät Antti Heikkinen ja Risto Tervonen.

Elokoloissa juhlittiin iloisesti

EHYTin ylläpitämät Elokolo-kohtaamispaikat täyttivät 30 vuotta. Juhlavuotta vietettiin Elokoloissa erilaisin tapahtumin. Lahdessa laulettiin, pelattiin, leireiltiin ja nautittiin juhlapäivän antimistä.

Elokolojen 30-vuotissyntymäpäiviä vietettiin viime vuonna. Korona siirsi juhlia vuodelle, mutta sitäkin mukavampaa oli, kun Elokolojen toiminta päästiin taas aloittamaan iloisella juhlinnalla.

– Meillä syntymäpäiviä vietettiin huhtikuun lopulla kolmen päivän juhla-setillä, kertoo Lahden Elokolon toiminnanohjaaja **Jukka Suomilammi**.

Juhlapäivien alkajaisiksi esiintyi tangokuningatar **Heidi Pakarinen**, joka esityksensä lomassa kaappasi henkilökunnasta **Jouni Korpelan** laulamaan kanssaan duona Tahdon olla sulle hellä-kappaleen. Pari sai yleisöltä raikuvat suosionosoitukset ja kehotuksen yhteisistä keikoista. Myöhemmin yleisö pääsi itsekin laulamaan lempikappaleitaan karaokessa ja mittetelöimään tietojaan tietokilpailussa. Juhlalounaalla nautittiin lohisoppaa, jonka jälkeen juotiin vielä munkkikahvit.

Jännitystä juhlintaan saatiin mölkkykisassa.

– Elokolon kävijöiden kanssa harrastamme paljon mölkkyä, ja keskiviikkona pelasimme juhlamölkyn Lahden mölkkyhallissa, kertoo Suomilammi.

Kisasta tuli jännittävä ja hyvin tasainen. Voittaja selvisi vasta tiukan uusintaottelun jälkeen.

Torstaina, kolmantena juhlapäivänä, Elokoloon saapui Taikuri Luttinen hämentämään yleisöä taikatempuillaan.

Narutempuun Luttisen avustajaksi saapui Lahden kaupunginhallituksen puheenjohtaja **Sirkku Hildén**. Taikurin temput ja hauskat jutut saivat tuvan täyden yleisön viihtymään.

Tapahtumien järjestelyt ja ohjelmat onnistuivat hyvin. Kolmen päivän aikana satakunta vierasta osallistui juhlintaan.

– Voi sanoa, että juhlalat olivat menestystarina, Suomilammi toteaa.

Suvisia leiritunnelmia

Juhlavuosi jatkui heinäkuussa Lahden kaupungin nuorisopalvelun ylläpitämässä Isorannan leirikeskuksessa Sysmässä. Leirille lähdettiin pikkuautoilla ja bussikuljetuksella. Seikkailun makua matkalle saatiin, kun bussi eksyi reitiltä maalaistalon pihaan. Oikea paikka löytyi ohjeiden avulla ja leiri päästiin aloittamaan majoittautumisella ja makkarakeitolla. Kolmen päivän aikana 25 osallistujaa sai nauttia kesäisestä luonnosta, saunomisesta, uimisesta ja mukavasta yhdessäolosta.

– Eikä tässä vielä kaikki, toteaa Suomilammi juhluvuodesta.

– Olemme järjestäneet Asunnottomien yön 18 vuotena. Yön tapahtumia on Lahden Videokuvaajat ry kuvannut useana vuotena. DVD-kansien kuvista ja ohjelmateksteistä kokosimme näyttelyn Elokolon seinille.

Elokoloista tukea ja voimia

Jukka Suomilammi on nähnyt Lahden Elokolon toimintaa vuodesta 1999 lähtien. Hänen mielestään Elokolon tärkein anti kävijöille on vertaistuki ja turvallinen kohtaaminen muiden kävijöiden, henkilökunnan ja vapaaehtoisten kanssa.

– Autamme myös monissa käytännön asioissa, annamme asiantuntevaa tietoa elämänhallinnasta ja teemme ennalta ehkäisevää päihdetyötä. Myös tarjoamamme aamupala ja edullinen ruoka on monille suuri asia.

Pian Suomilammi pyrkii vapaalle, kun eläkepäivät koittavat kesällä. Mutta ei hän Elokoloa jätä.

– Minusta tulee varmaan vapaaehtoinen tänne.

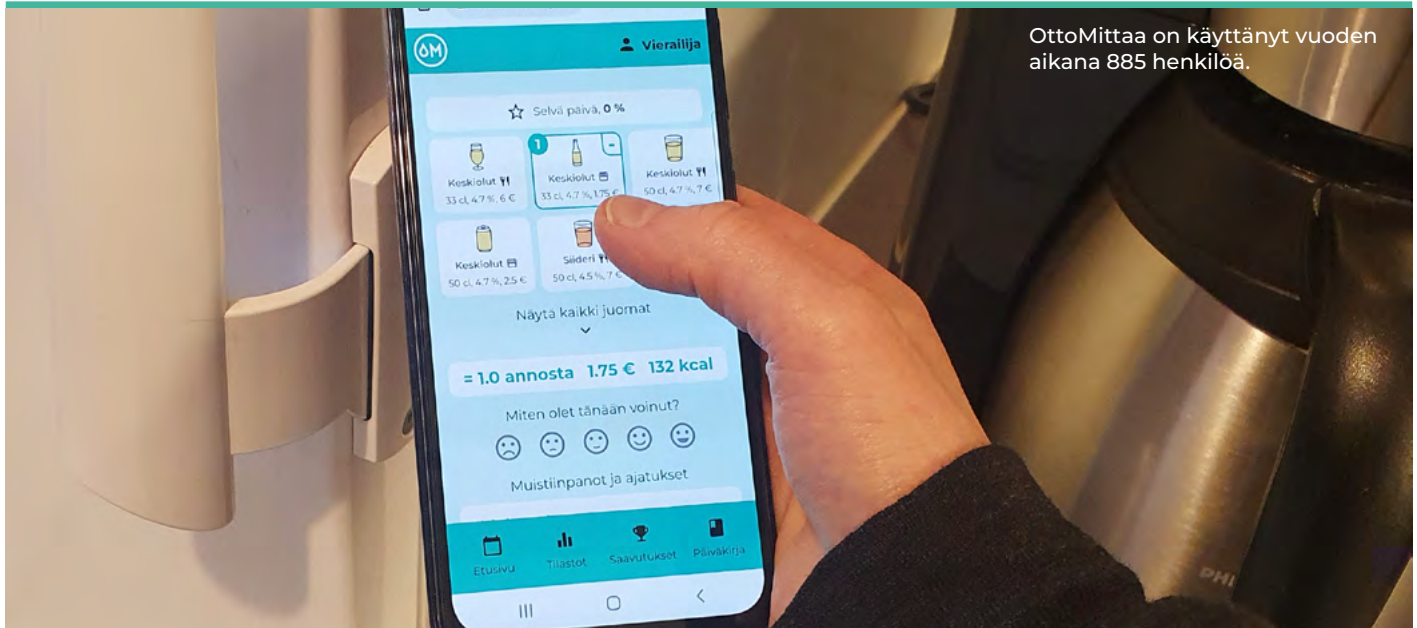

EHYT ylläpitää yhteensä kuutta Elokolo-kohtaamispaikkaa Turussa, Lahdessa, Tampereella, Pirkkalassa sekä Helsingin Kalliossa ja Kontulassa.

Toipuminen pandemian aiheuttamasta eristyksestä alkoi näkyä Elokoloissa, vuonna 2022 käyntikertoja oli 41883, nousua edellisvuodesta oli 36 prosenttia. Vuoden aikana Elokoloissa järjestettiin yhteensä 807 tapahtumaa tai kokoontumista.

Elokolat tuottivat 22 henkilötyövuotta vaikeasti työllistettävien välityömarkkina.

OttoMittaa on käyttänyt vuoden aikana 885 henkilöä.

Terassilta töihin -kampanja motivoi seuraamaan juomista

Terassilta töihin -kampanjalla haluttiin kannustaa lomalta töihin palaavia tarkkailemaan alkoholinkäyttöään. Kampanja tarjosi vinkkejä juomisen vähentämiseen ja konkreettisen sovelluksen, OttoMitan, tämän tueksi.

Aurinko ja kylmä siideri kesäterassilla. Kuohuviiniä laiturinkärjessä. Saunan jälkeen kylmä olut. Monen lomanviettoon kuuluu runsaampi alkoholinkäyttö kuin arkena. Lomaltapaluun ahdistusta saatetaan myös kompensoida alkoholilla.

Kun arki sitten koittaa ja töihin pitäisi palata, juomisen vähentäminen ei välttämättä onnistukaan kitkatta. EHYT järjesti ensi kertaa aiheeseen liittyvän laajan kampanjan.

– Tarkoituksenamme oli muistuttaa alkoholia käyttäville, miten töihin paluuseen voi pikkuhiljaa valmistautua juomista vähentämällä, kertoo osastopäällikkö **Heikki Luoto**.

Muistutusta jo ennen lomia

Kampanja alkoi ennen kesäomia, jolloin kannustettiin lomalaisia tarkkailemaan juomistaan. Tämän tueksi lanseerattiin päivitetty ja modernimpi versio OttoMitasta. Selaimella, tabletilla ja älypuhelimella toimivaan sähköiseen päiväkirjaan voi kirjata juomisensa. Samalla näkee, onko ylipäättään syytä huoleen. OttoMittaa on käyttänyt vuoden aikana 885 henkilöä.

Lomien jälkeen jaettiin vinkkejä onnistuneeseen töihin paluuseen, juomisen vähentämiseen ja juomisen koh-

tuukäyttöön. Käypä hoito -suositusten mukaan korkean riskin taso on terveillä työikäisillä miehillä 23–24 annosta ja naisilla 12–16 annosta viikossa. Nämä ovat jo hälytysrajoja, jolloin viimeistään alkoholinkäyttöä tulisi vähentää. Kohtalaisen riskin raja ylittyy miehellä yli 14 annoksella viikossa ja naisella 7 annoksella.

– Kerroimme asiasta myös Maikkarin Aamuohjelmassa. Muistutimme Päihdeneuvonnan puhelinnumerosta 0800 900 45, jonne voi maksutta ja anonyymistä soittaa, jos alkoholin käyttö huolestaa. Lisäksi kerroimme OttoMitasta.

Kampanjasta lähetettiin tiedote. Sosiaalisessa mediassa se sai mukavasti huomiota. Twitterissä se tavoitti liki 160 000, Facebookissa 82 000 ja Instagramissa 20 000 ihmistä.

Lomamoodista työmoodiin

Kun työt loman jälkeen jatkuvat, on aika pistää taas työmoodi päälle.

– Lomalla on tarkoitus palautua ja kun työ alkaa, aivot käännetään taas työmoodiin. On tärkeää huomioida, että päihteiden käytöllä on vaikutusta työssä jaksamiseen ja työkykyyn. Alko-

holiin tottuneelle murrosvaihe voi olla rankka.

Alkoholin nauttiminen arki-iltoina voi näkyä lopulta työnteossa väsymyksenä, ylimääräisenä ahdistuksena, huolimattomuutena, virheinä, myöhästelyinä, sairauspoissaoloina ja pahimmillaan työtaturmina. Siksi on keskeistä, että työpaikalla olisi päihdeohjelma ja varhaisen välittämisen malli päihdehaittojen puheeksi ottamiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Aihe säilyy ajankohtaisena joka kesä, joten nyt hyvin paketoitu kampanja on tarkoitus toteuttaa jatkossakin.

Omaa juomista saattaa olla vaikea hahmottaa. Ottomitta 2.0 on henkilökohtainen sovellus alkoholipäiväkirja juomisen seuraamiseen ja hallintaan. Sovellukseen syötetään ikä, paino ja sukupuoli.

Kun sovellukseen kirjaa nautittujen alkoholiannosten tiedot, kuten juoman laadun, määrän ja hinnan, OttoMitta arvioi veren alkoholipitoisuuden, alkoholin palamisajan elimistössä, hankitut kalorit ja rahankulutuksen. Ajokunnosta kertovana alkometrinä sovellusta ei voi käyttää.

Päihdelainsäädäntö uudistui – yksilön tarpeen arviointi korostuu

Päihdepalveluista säädetään lainsäädännön uudistuksen jälkeen sosiaalihuoltolaissa ja terveydenhuoltolaissa. Päihdeongelmien rinnalle on tuotu riippuvuuskäyttäytyminen.

Päihde- ja mielenterveyslainsäädännön uudistus astui voimaan 1.1.2023. Uudistuksen mukaisesti sosiaalihuollon päihdetyön palveluista ja terveydenhuollon päihdehoidon palveluista säädetään kahdessa laissa, sosiaalihuoltolaissa ja terveydenhuoltolaissa, ei enää päihdehuoltolaissa kuten aikaisemmin. Päihdetyön ja päihdehoidon palveluiden siirtäminen erityislaista yleislakeihin edistää palveluiden parempaa saatavuutta ja asiakkaiden yhdenvertaista kohtelua.

Tehtävät ja roolit selkeämmiksi

Lainsäädännön keskeisinä tavoitteina on ollut mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalveluiden parempi laatu ja saatavuus sekä tarpeenmukaisuus.

Merkittävänä uudistuksena päihdeasiamies **Tuula Sillanpää** pitää asiakkaan tarpeen korostamista. – Ihmisten tarpeet ja elämäntilanteet vaihtelevat. Palveluita täytyy voida antaa sillä perusteella, mitä henkilö tarvitsee. On myös tärkeää, että laadukkaita palveluita ja hoitoja on riittävästi, laaja valikoima, josta voidaan tarjota aina se paras vaihtoehto.

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon tehtävien ja roolien selkeyttäminen on ollut yksi lakiuudistuksen tavoitteista.

– Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa molemmat tahot itse arvioivat, mitkä niiden palveluista tai hoidoista parhaiten sopivat asiakkaalle, eikä niin, että terveydenhuolto arvioisi sosiaalihuollon palveluja ja päinvastoin, vaan ne voivat toimia selkeästi omissa rooleissaan, sanoo Sillanpää.

Yhteistyötä ehkäisevän päihdetyön kanssa

Sosiaalihuoltolakiin on tuotu uusia palveluita, kuten yhteisösosiaalityö, etsivä työ ja päiväkeskustoiminta. Terveydenhuoltolaissa korostetaan päihde- ja riippuvuuspotilaan oikeutta saada myös muuta terveyden- ja sairaanhoitoa mukaan lukien erikoissairaanhoito. Hoidosta toiseen siirryttäessä on turvattava hoidon jatkuvuus.

Uutena molemmissa laeissa on päihdeongelman rinnalle tuotu riippuvuuskäyttäytyminen. Riippuvuuteen kuuluvat peli- ja nikotiiniriippuvuus sekä toiminnalliset riippuvuudet, kuten seksi- ja ostoriippuvuus. Sosiaalihuollossa päihde- ja riippuvuustyöhön kuuluvat neuvonta, ohjaus ja päihde- ja riippuvuustyön erityiset palvelut sekä yleiset sosiaalipalvelut. Terveydenhuollon päihde- ja riippuvuushoitoon kuuluvat neuvonta, ohjaus, päihde- ja riippuvuushäiriöiden ehkäiseminen,

tutkimus, hoito ja kuntoutus.

Kummassakin laissa puhutaan myös ehkäisevästä päihdetyöstä.

– Kun päihde- ja riippuvuustyötä ja hoitoa suunnitellaan ja toteutetaan, täytyy ottaa huomioon yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa, toteaa Sillanpää.

Päihdeasiamiestoiminnassa uusi lainsäädäntö näkyy siten, että päihdeasiamies antaa tietoa ja hakee tarvittaessa oikeuden ennakkopäätöksiä lain soveltamisesta, kouluttaa ja tekee vaikuttamistyötä eri tahoihin, jotta uudet lakipykälät tuotaisiin hyvin käytäntöön.

Uudistetun päihdelainsäädännön pykälää Tuula Sillanpää pitää hyvinä. – Tärkeää on lakien soveltaminen niin, että asiakkaan ja potilaan etu turvataan.

Vuoden 2022 aikana päihdeasiamies on seurannut päihde- ja mielenterveyslainsäädäntöuudistuksen etenemistä ja vaikuttanut siihen kannanotoillaan sekä yhdessä päihdejärjestöjen kanssa, ja jakanut tietoa uudistuksesta kirjoituksissa, seminaareissa ja koulutuksissa.

Päihdeasiamies on pitänyt koulutus- ja keskustelutilaisuuksia sekä osallistunut lukuisiin oppilaitosten ja järjestöjen koulutuksiin, joissa on käsitelty ongelmatilanteita ja oikeutta päihdepalveluihin.

Toisinaan Päihdeneuvontaan soittanut kertoo harkinneensa avun hakemista pitkään, joskus jopa vuosikausia.

Myös läheinen saa soittaa Päihdeneuvontaan

EHYTin ylläpitämä maksuton neuvontapuhelin toimii 24/7 ja se palvelee myös päihdeongelmaisten ihmisten läheisiä.

Päihteitä liikaa käyttävien ihmisten ympärillä on arviolta viisi läheistä, jotka kärsivät päihteiden käytöstä aiheutuvista negatiivisista vaikutuksista. Asiaan puuttuminen on usein vaikeaa, koska päihteitä käyttävä saattaa kieltää ongelman, vähätellä asiaa tai syyttää toista ylireagoinnista.

– Usein ensimmäisenä päihdeongelman huomaa läheinen. Hän saattaa itsekin tarvita tukea, kun oma jaksaminen on koetuksella. Läheiset voivat yhtä lailla soittaa, kertoo Päihdeneuvonnan päällikkö **Kaisa Åberg** EHYTistä.

Tällä hetkellä Päihdeneuvontaan 0800 900 45 soittavista viidennes on läheisiä: vanhempia, sisarusia, puolisoita, seurustelukumppaneita ja ystäviä.

– Soittaja voi olla kuka tahansa, joka on huolissaan läheisensä päihteiden käytöstä. Esimerkiksi ex-kumppani vaikkapa silloin, kun hänen kanssaan on yhteishuoltajuus lapsista. Toisinaan soittaja kantaa huolta eläkkeelle jääneestä vanhemmastaan, jonka päihdeongelma on ryöpsähtänyt käsistä arjen rakenteiden muututtua.

Apua anonyymisti ja maksutta 24/7

Päihdeneuvonta toimii ympäri vuorokauden ja vuoden jokaisena päivänä. Soittaminen on anonyymi ja luottamuksellista eikä soittajan tarvitse kertoa itsestään mitään sellaista, mitä hän ei itse halua tuoda esiin. Siksi se on monille ensimmäinen paikka, josta hae-

taan apua.

– Usein soittaja haluaa kertoa asian, josta ei ole muualla uskaltanut puhua. Kuulluksi tuleminen ja keskusteluapu ovat soittajille usein jopa tärkeämpiä kuin tieto ja neuvot, joita myös tarjoamme.

Soitot lisääntyvät koko ajan

Tarvetta auttavalle puhelimelle on, sillä soitot ovat lisääntyneet vuosittain. Vuonna 2022 ylittyi 10 000 soiton raja. Kolme neljästä puhelusta koskee alkoholia, neljännes huumeita ja joka kymmenes lääkkeiden väärin- tai päihdekäyttöä. Noin puolet soittajista on ensikertalaisia.

Koronan alkuaikoina puhelujen määrä nousi 30 prosenttia ja sen jälkeen kasvu on jatkunut edelleen joka vuosi. Etätöihin siirtyminen näkyi joillakin juomisen arkipäiväistymisenä ja sen myöten syntyneenä päihdeongelmana.

– Hoitovelka ja terveyspalvelujen natiseminen liitoksistaan näkyy soittojen määrässä, samoin varhaisen vaiheen palvelujen ja keskusteluavun puute. Olemme ainoa paikka, josta saa päihdeasioissa kannattelutukea vaikka keskellä yötä, Åberg kertoo.

Voi myös olla, että apua uskalletaan hakea aiempaa helpommin. Silti se ei kaikille ole helppoa. Toisinaan soittaja kertoo harkinneensa avun hakemista pitkään, joskus jopa vuosikausia. Oman tilanteen ääneen sanominen jopa tuntemattomalle voi olla kova paikka.

Tilastollinen Päihdeneuvonnan kes-

kivertosoittaja on vielä työelämässä mukana oleva 46–62-vuotias nainen. Hän on huolissaan omasta alkoholin käytöstään, joka on ennättänyt aiheuttaa ongelmia ihmissuhteissa ja terveydessä jo yli 10 vuotta.

Kun lopulta uskaltaudutaan soittamaan, olo helpottuu.

– Naiset soittavat Päihdeneuvontaan vähän miehiä enemmän, vaikka tilastollisesti päihdeongelma on useimmiten miehellä. Olisikin hyvä, jos myös miehet rohkaistuisivat soittamaan entistä enemmän.

– Saamme jatkuvasti kiitosta siitä, miten asiasta ääneen puhuminen helpottaa ja on hienoa, että joku haluaa auttaa eikä tuomitse. Olemme olleet myös hengenpelastajia ja työtämme kiitetään arvokkaaksi. Se on palkitsevaa, Kaisa Åberg kertoo.

Mistä päihdeongelman tunnistaa? Mitä läheisenä voi tehdä? Mistä löytää tukea? EHYT ja Sininauhaliitto tekivät aiheesta esitteen Huolestuttaako läheisen päihteiden käyttö?

EHYTin Päihdeneuvonnan ja Sininauhaliiton Kuivin jaloin -toiminnan tekemään esitteeseen on koottu tietoa läheisen päihteiden käytöstä huolestuneille.

Lataa esite netistä ehyt.fi > Työkalut & Materiaalit > Huolestuttaako läheisen päihteiden käyttö?

Huugo-ohjelmassa koulutettiin

1 182

työpaikan vastuuhenkilöä

192

eri työyhteisöstä kohtaamaan ja ratkaisemaan
työpaikkojen päihdeongelmia.

Toiminnalla tuettiin välillisesti

32 708

työntekijän hyvinvointia.

Yksilöllistä tukea annettiin

102

henkilölle.

Elokolo-kohtaamispaikoissa käytiin

41 883

kertaa.

Vapaaehtoisia oli mukana toiminnassa

448

kertaa.

Elokoloissa järjestettiin yhteensä

807

tapahtumaa.

Taitolaji-toiminnassa kohdattiin

525

henkilöä.

Päihdeneuvonnassa vastattiin
kaikkiaan

10 032

puheluun.

Kohderyhmään kuuluvista soittajista

77 %

oli päihteiden riski- ja ongelmakäyttäjiä,

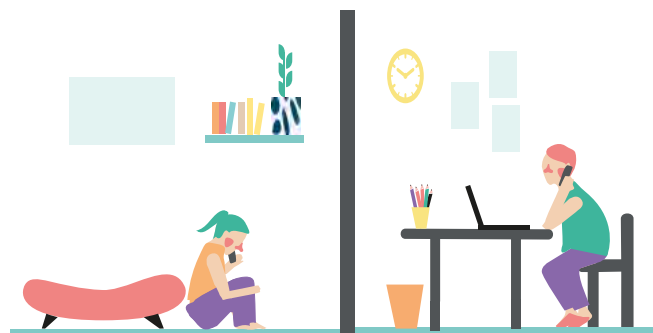
21 %

riski- ja ongelmakäyttäjien läheisiä ja

2 %

soitti jossakin muussa roolissa.

Päihdeasiamiestoiminnassa
vastattiin

884:ään

asiakkaan yhteydenottoon.

Toiminnassa tavattiin tai konsultoitiin

380

päihdehuollon työntekijää.

Järjestötoimijoita kohdattiin

96.

Päihdeasiamiestoiminnan koulutuksiin
osallistui

835

henkilöä.

Rahapeliyksikön koulutuksiin,
webinaareihin ja tietoisuuksiin
osallistui

2 989

henkilöä.

Suurta yleisöä tavoitettiin mediaosumien
ja viestintäkampanjoiden kautta

8 959 462.

EHYTin rahapeliuutisia -uutiskirjeen
tilaajamäärä nousi

23 %

416

tilaajaan.

ALUE- JA JÄRJESTÖTOIMINTA

Nuorilla ei ole välttämättä tietoa siitä, kuinka vaarallista butaanin käyttö päihteenä voi olla.

Butaani pöydälle Ilmiökahvilassa

Käytettyjä tupakansyöttimiä, deodoranttipulloja ja butaanituotteiden näpistys. Näistä merkeistä Kauhavalla säikähdettiin, uudenlainen nuorten päihteiden käyttö oli tullut kaupunkiin. Ilmiökahvila auttoi ongelman taltuttamisessa.

Kun koulua oli viime syksynä käyty kaksi viikkoa, alkoi Kauhavalla liikkua tietoa oppilaiden butaanin impauksesta. Tieto yllätti täydellisesti.

– Ei meillä ollut aavistustakaan, että tällaista käyttöä voisi Kauhavalla olla. Butaanin hengittäminen oli ihan uusi ilmiö. Säikähdimme myös, sillä butaani voi olla kohtalokasta pienelläkin käytöllä ja jo ensimmäisellä kerralla, kertoo Kauhavan yhtenäiskoulun ja lukion terveydenhoitaja **Sari Kamppinen**.

Butaani on kaasu, jota käytetään esimerkiksi tupakansyöttimissä, deodoranteissa ja retkikeittimissä. Hengitettäessä butaani aiheuttaa hapenpuutetta ja sekavuutta, pahimmillaan rytmihäiriöitä ja hengityksen lamaantumisen.

Tilanne aiheutti hämmennystä; miten asiaan osattaisiin oikealla tavalla puuttua. Sari Kamppinen oli aikaisemmin tehnyt yhteistyötä EHYTin kanssa nuuska-agenttimallilla sekä koulun hyvinvointipäivien yhteydessä.

– Ei lähdetty yksin ongelman kimppuun, vaan päätettiin kysyä, mitä tukea EHYTillä olisi annettavana. Esiin nousi Ilmiökahvila. Olimme heti valmiita, kertoo Kamppinen.

EHYTin Ilmiökahvila-malli auttaa etsimään yhteisiä ratkaisuja paikallisesti esiin nousevaan ilmiöön, esimerkiksi päihteiden käyttöön liittyvään ongelmaan. Yhteisen pöydän ääreen kutsu-

taan monipuolisesti niitä toimijoita, joita käsiteltävä ilmiö koskettaa.

Yhdessä ongelman kimppuun

Ilmiökahvilaan kokoontui opettajia ja koulun henkilökuntaa, lähikauppojen edustajia, edustajat Kauhavan seurakunnasta, kaupungin nuorisopalveluista ja lastensuojelusta. Keskustelun alustajina toimivat poliisin Ankkuritiimistä vanhempi konstaapeli **Pyry Luomala**, EHYTistä asiantuntija **Jesse Keskinen** ja päihdehuollon ohjaaja **Elina Koski** Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymästä.

– Keskustelu oli tosi hedelmällistä. Kaikki saivat kertoa ajatuksensa ja mietteensä, miten he voisivat vaikuttaa ongelman ratkaisuun. Samalla ihmiset tulivat tutuiksi toistensa kanssa, ja me huomasimme, että koulun ulkopuolellakin on meille apua ja tukea.

Ilmiökahvilan keskustelun teemoja käsiteltiin vanhempainilloissa, ja kaupossa kiinnitettiin huomiota butaania sisältävien tuotteiden esillepantoon. Paikallinen Komiat-lehti kirjoitti aiheesta jutun ja alueen muiden koulujen terveydenhoitajille lähetettiin tiedote butaani-ilmiöstä.

Poliisin Ankkuritiimi kertoi myöhemmin selvittäneensä, että ongelma oli keskittynyt Pohjanmaalla vain Kauhavalle, muualla sitä ei havaittu.

Ongelman selätys

Tilanne rauhoittui parissa kuukaudessa. Oppilaat huomasivat, että koulussa seurataan käyttöä ja siihen puututaan, ja kodeista ollaan herkästi yhteyksissä kouluun.

Paitsi keskustelujen kautta myös karulla tavalla oppilaat saivat tietoa butaanin käytön vaaroista.

– Olimme saaneet ohjeet, että paikalle on kutsuttava ambulanssi ja poliisi, jos epäilemme nuoren käyttäneen butaania. Pari kertaa näin jouduttiin tekemään. Tilanteet käytiin nuorten kanssa läpi ja ne todella herättelivät heitä.

– Paras mahdollinen, vastaa Kamppinen Ilmiökahvilasta ongelman käsittelymallina.

– Itselläni oli vahva kokemus EHYTin kanssa aiemmin tehdystä yhteistyöstä, että mallit toimivat ja ovat avuksi. Niin nytkin. Onnistuttiin taas.

EHYT teki vuonna 2022 yhdessä Kymenlaakson alueellisen ehkäisevän päihdetyön työryhmän kanssa Ota puheeksi –kortit. Niiden avulla kunta- ja järjestötoimijoiden on entistä helpompi ottaa päihteiden käyttö ja rahapelaaminen puheeksi aikuisväestön kanssa. Kortteja voivat hyödyntää myös muut, esimerkiksi seurakuntien, hyvinvointialueiden ja yritysten toimijat.

Helsingin Oodissa järjestetyn juhlan kunnivieraina nähtiin presidentti Tarja Halonen ja Pentti Arajärvi. Kuvassa oikealla ohjaaja Hannu Peltomäki ja Antti Honkonen.

Näky metsässä mullisti elämän

Pieni mutta valtakunnallisesti toimiva Kunnon Elämä on yksi EHYTin jäsenjärjestöistä, jonka kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä terveemmän ja paremman Suomen eteen.

Oli talvi 1997, kun **Antti Honkonen** rämpi Alppilan lumisessa maastossa tarkistamassa suunnistuskilpailun rasteja. Hän kohtasi näyn, joka mullisti miehen koko elämän.

Kodittomat miehet olivat rakentaneet suojikseen risumajoja. Honkonen tiedusteli haittaisiko, jos ohi juoksisi suunnistajia. ”Ei haittaa”, ystävälliset kodittomat vastasivat.

Kohtaaminen ei jättänyt Honkosta rauhaan. Myötätuntoisena miehenä Honkonen päätti alkaa työskennellä asunnottomuuden poistamiseksi.

Seuraavana vuonna Honkonen järjesti ToTu-ryhmän ja Vailla vakinaista asuntoa ry:n (Vva) kanssa asunnottomuuteen liittyvän telttatempauksen eduskuntatalon eteen. Tapahtuma menetti kuitenkin uskottavuuden, koska mikäs teltoissa oli oleskella syyskuisen intiaanikesän lämmössä.

Honkonen ehdotti tapahtuman järjestämistä jatkossa YK:n köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisena teemapäivänä 17.10. ja näin tehtiin ensimmäisen kerran vuonna 1999. Nykyisin tapahtuman valtakunnallisen organisoinnin hoitaa Vva, mutta sosiaalineuvos Antti Honkosen luotsaama Kunnon Elämä ry järjestää yhä yhteistyössä EHYTin ja Vva:n kanssa kaikille yhteisiä asunnottomuuden poistamistalkoita.

Kun valtakunnallista Asunnottomien yötä vietettiin ensi kertaa vuonna 2002, ilman kotia oli vajaat 9 600 suomalaista.

Nyt heitä on hieman alle 3 700.

Asunnottomien yö 20 vuotta

20 vuotta täyttäneitä valtakunnallista Asunnottomien yötä juhlittiin ympäri maata vuonna 2022.

Keskuskirjasto Oodin Kino Reginassa järjestetyssä juhlassa Helsingin apulaispormestari **Paavo Arhinmäki** esitti kiitokset Asunnottomien yö -toimijoille, ja erikoiskunnivieraana paikalla nähtiin presidentti **Tarja Halonen**. Antti Honkonen laskeskelee tämän osallistuneen presidenttikautenaan peräti yhdeksän kertaa Asunnottomien yö -tapahtumaan.

Juhlissa katsottiin **Hannu Peltomaan** ohjaamat elokuvat Rantojen miehet (1971) ja *Aina on toivoo* sekä **Aki Kaurismäen** Mies vailla menneisyyttä. Kun Kaurismäen elokuva ilmestyi vuonna 2002, Honkonen muistelee pyytäneensä ohjaajalta kopiota elokuvasta syksyistä Asunnottomien yötä varten. Ohjaaja oli todennut, että saatte vaikka 20 kopiota, ei sitä syksyllä enää kukaan katsele.

Kaurismäki oli väärässä. Kun elokuva näytettiin lokakuussa 2002 eri puolilla Suomessa monet salit olivat täynnä väkeä, niin järjestöväkeä kuin asunnottomiakin.

Juhlavuoteen huipentui Honkosen koko pitkän järjestöuran huippukohta, kun Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa (13.3.2022) otsikoitiin: Suomi

voisi poistaa asunnottomuuden.

Honkosen muotoillessa yöliikkeen tunnuksia vuonna 2002 keskeistä oli iskulause ”Asunnottomuus on Suomessa kansallinen häpeäpilkku”.

– Nyt Suomessa on siirrytty tilanteeseen, jossa asunnottomuusongelman vähentämisen sijasta puhutaan jo uskottavasti asunnottomuuden poistamisesta – ja vieläpä lähivuosina! Nyt ei hävetä niin paljoa kuin ennen. Kiitos EHYTille ja muille ongelman poistamiseksi toimineille!

EHYTillä on jäsenenä noin 120 valtakunnallista, alueellista ja paikallista yhdistystä, joista jokelalainen Kunnon Elämä on yksi. Jäsenyhdistykset järjestävät omilla alueillaan monenlaisia ehkäisevän päihdetyön tapahtumia ja viestintää.

Osana yhteistyötä EHYT myöntää jäsenyhdistyksille toimintatukea paikallisten tapahtumien, kampanjoiden ja muun toiminnan toteuttamiseen. Vuonna 2022 tukea sai 28 jäsenyhdistystä.

Paikallinen toiminta elpyi vauhdilla koronapandemiatilanteen aiheuttamasta tauosta. Vaikka vielä keväällä joitain toimintoja jouduttiin siirtämään tai järjestämään pienimuotoisemmin, järjestettiin toimintatuella mm. 143 kampanjatilaisuutta, joissa yhdistysten vapaaehtoiset veivät ehkäisevän päihdetyön viestejä tuhansille kansalaisille ympäri maan.

Ehkäisevä työ koskee kaikkia. Sitä tarvitaan jo ennen lapsen syntymää ja työn pitäisi koskea myös ikäihmisiä.

EHYT tukee kuntia ja hyvinvointialueita murroksessa

Vuosi 2022 oli uusiin hyvinvointialueisiin valmistautumisen aikaa. EHYT tuki kuntia muutoksessa järjestämällä muun muassa työpajoa verkostoitumiseen ja tiedon vaihtoon.

Hyvinvointialueita valmisteltiin kauan, mutta itse toiminta alkoi EHYTin Pohjois-Pohjanmaan asiantuntijan **Sinikka Korpelan** mielestä vauhdikkaasti.

– Liikkeelle lähdettiin sutjakkaasti. Silti keskeneräisiä asioita on vielä paljon. Ehkäisevä päihdetyö on joillain alueilla valmiimpaa, joillain vielä suunnitteluasteella. Pikkuhiljaa alkaa löytyä hyvinvointialueille nimettyjä ehkäisevän päihdetyön vastuuhenkilöitä, kuvaillee Korpela.

Vaikka kunnissa ja hyvinvointialueilla on eletty suurta murroksen aikaa, EHYTin toiminta on ollut vakaata. Aluetyön asiantuntijoille on vuosien saatossa kertynyt hyvä käsitys kuntien tekemästä ehkäisevästä päihdetyöstä.

– Meillä on tietoa, kokemusta ja näkemystä, jolle on ollut paljon käyttöä uutta rakennettaessa, Korpela kertoo.

Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla EHYT on vastannut laajan ehkäisevän päihdetyön tietopohjan kokoamisesta alueellisen hyvinvointikertomuksen taustaksi.

Työpajojen antia

Vuoden 2022 aikana EHYTin aluetyö järjesti eri puolella Suomea neljä työpajaa, joiden tavoitteena oli saada kunnissa ehkäisevää päihdetyötä (ept-työtä) tekemään verkostoitumaan ja vaihtamaan ajatuksia keskenään. Työpajojen pienryhmissä teemoina olivat kuntalaisten ja järjestöjen osallistaminen, monialai-

nen ja suunnitelmallinen työtapa kunnassa sekä hyvinvointialueyhteistyö.

Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin yhteinen työpaja järjestettiin verkossa syyskuussa.

– Osallistujat saivat huomata, että Pohjois-Suomen kunnissa ehkäisevää työtä tehdään onnistuneesti monin eri tavoin. Yhteinen käsitys kuitenkin oli siitä, että resursseja ei ole missään riittävästi. Laki myös velvoittaa kunnan nimeämään ehkäisevää päihdetyötä tekevän toimielimen, kaikilla ei ollut tietoa, onko sellainen jo nimetty omassa kunnassa.

Työpajoihin osallistuneet toivoivat, että kunnissa olisi selkeä ehkäisevän päihdetyön toimintamalli. Ehkäisevän päihdetyön toivottiin olevan joustavaa, jalkautuvaa ja kuntalaisia osallistavaa.

Ehkäisevän päihdetyön haasteita

Hyvinvointialueilla ja kunnissa ei aina tiedosteta, että ehkäisevä työ koskee kaikkia. Sitä tarvitaan jo ennen kuin lapsi syntyy ja työn pitää jatkua vanhuusvuosiin saakka.

Korpela on erityisen huolissaan väestön ikääntymiseen liittyvästä alkoholiongelmosta.

– Väki vanhenee ja ikääntyvien päihteisiin liittyvät ongelmat kasvavat piilossa kohisten. Yksittäisen ihmisen alkoholin käyttö ei välttämättä lisäännä, mutta ikääntyessä haitat voi tulla pie-

nistäkin määristä.

– Pitäisi huomata vähentää käyttöä, tämän tueksi tarvitaan ihmisten arkiympäristöihin tuotua ehkäisevää päihdetyötä, esimerkiksi puheeksiottoa, Korpela lisää.

EPT-osaamiseen panostettava

Pohjois-Suomen haasteina on nuuskan helppo saatavuus ja se, että haittoja on vaikea ehkäistä, koska tarjonta on rajan takana.

Suomen tavoitteena on olla tupakaton ja nikotiiniton vuonna 2030. Sen saavuttamiseksi eivät pelkät suunnitellut paperilla riitä. Korpelan mukaan hyvinvointialueille tarvittaisiin esimerkiksi nikotiiniklinikka, joka vahvistaisi alueen ammattilaisten osaamista ja tarjoaisi erikoistunutta hoitopalvelua.

– Keskeistä kansanterveyden kannalta on, että ehkäisevän päihdetyön rakenteisiin ja osaamiseen panostetaan, eivätkä ne jää muiden teemojen jalkoihin rakennemuutoksessa, Korpela sanoo.

EHYTin aluetyö vaikutti ainakin 15 hyvinvointialueella hyvinvointityön kehittämissprosesseihin. Niitä ovat muun muassa ehkäisevän päihdetyön ja järjestönäkökulman sisällyttäminen hyvinvointisuunnitelmiin sekä päättäjien kohtaamiset.

Ehkäisevän päihdetyön osaaja
-koulutuksissa vahvistettiin

543

eri alan ammattilaisen valmiuksia käyttää
ehkäisevän päihdetyön menetelmiä ja
tietopohjaa työssään.

Muu ammattilaisten ja alalle
opiskelevien tuki ja koulutus tavoitti

1 572

henkilöä

Ensihuoli-koulutuksissa

210

kansalaista sai valmiuksia huolen
puheeksiottoon omassa lähiyhteisössään.

Ilmiökahviloissa etsittiin yhteisiä
ratkaisuja paikallisiin ajankohtaisiin
päihde- ja pelikysymyksiin, kohdattiin

119 kansalaista ja ammattilaista
ja luotiin **5** paikallista
toimintasuunnitelmaa.

Alueellisissa ja kunnallisissa
verkostoissa edistettiin ehkäisevää
päihdetyötä ja järjestöosallisuutta ja
kohdattiin

5 385

henkilöä. Ehkäisevän päihdetyön
sisältöjä vietiin 10:een HYTE-/EPT-
suunnitelmaan tai palvelupolkuun.

Jäsenyhdistysten määrä kasvoi

126

yhdistykseen eli EHYTin historian korkeimmalle tasolle.

Jäsentukea sai

942

jäsenyhdistyksen aktiivia.

Jäsenyhdistyksille myönnettiin toimintatukea

76 275

euroa.

Toimintatuen avulla

28

jäsenyhdistystä järjesti toimintaa, jossa tavoitettiin

38 273

ihmistä.

Tuella järjestettiin muun muassa

258

tapahtumaa ja -tilaisuutta.

Tuettiin jäsenyhdistysten toimijoiden taitoja ja valmiuksia tapaamisissa ja koulutuksissa, joihin osallistui

91 henkilöä.

Lisäksi suoralla tuella kohdattiin

856

jäsenyhdistysten aktiivia.

Toiminnassa oli mukana

177

vapaaehtoista mm. erilaisia paikallisia tapahtumia ja kampanjoita toteuttamassa.

Lisäksi **Lahjoita lämpöä -kampanjaan** osallistui noin

4 000

vapaaehtoista neuulojaa.

Tapahtumissa ja muissa kansalaiskohtaamisissa **tavoitettiin**

7 672 henkilöä.

Sosiaalisessa mediassa julkaisut tavoittivat

306 158

henkilöä.

VIESTINTÄ JA JÄRJESTÖVERKOSTO

Ehkäisevä päihdetyö tarkoittaa esimerkiksi turvaverkkojen punomista. Työllä tähdätään yhteiskuntaan, jossa kukaan ei jäisi yksin.

Aluevaaleissa katse hyvinvointiin

Aluevaalit järjestettiin ensimmäistä kertaa 23.1.2022. Vaaleissa valittiin aluevaltuustot hyvinvointialueille. EHYT ja Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto kampanjoivat tuttuun tapaan yhdessä teemalla Maailman onnellisin maa, jossa päihdeongelma koskettaa jokaista. Kampanja näkyi niin hyvinvointivaalit.fi-sivulla kuin sosiaalisessa mediassa.

Ehkäisevä päihdetyö lisää kaikkien hyvinvointia

Alkoholi ja tupakka selittävät merkittävän osan eri väestöryhmien välisistä terveyseroista. Myös rahapelaamisesta, huumausaineista ja lääkkeistä aiheutuu merkittäviä haittoja, jotka koskettavat jokaista suomalaista, ikään tai sosiaaliseen asemaan katsomatta. Haitat aiheuttavat mittavien kustannusten lisäksi suurta inhimillistä kärsimystä.

– Näin ei kuitenkaan tarvitse olla. Me tarvitsemme toimia, jotta mahdollisimman moni voi hyvin. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tärkein tavoite on siirtää painopiste korjaavista, sirpaleisista ja kalliista palveluista ennaltaehkäiseviin, varhaisiin ja monialaisiin palveluihin, sanoo Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n vs. toiminnanjohtaja **Marja Pakarinen**.

Järjestöt hyvinvointia edistämässä

Ehkäisevä päihdetyö on toimintaa, jolla lisätään terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Se on sosiaalisen kestävyuden vahvistamista ja eriarvoisuuden vähentämistä: laadukkaita ja saavutettavia palveluita, turvaverkkojen punomista, riskitekijöiden vähentämistä ja suojaavien tekijöiden vahvistamista ihmisten arjessa.

– Tiedämme, että ehkäisevä päihdetyö toimii, nyt tarvitaan vain sitoutumista ja resursseja. Korona on osoittanut, että suuretkin yhteiskunnalliset toimet ja muutokset ovat mahdollisia, kun niihin panostetaan ja sitoudutaan.

– Päihteistä aiheutuvien haittojen ja ongelmien ehkäisy tuo säästöjä. Pienilläkin päätöksillä voi olla iso vaikutus, jos jokainen alueen päätöksentekijä ymmärtää ehkäisevän päihdetyön merkityksen ja edistää sitä omalla sektorillaan.

Päihdehaittojen ehkäiseminen on tehokkaampaa ja halvempaa kuin niiden korjaaminen. Laadukkaiden päihdepalveluiden säilyttäminen ja kehittäminen on tärkeää, mutta aivan erityisen tärkeää on antaa apua ja tukea ennen kuin haitat syvenevät.

Vuoden 2023 alusta alkaen 21 hyvinvointialuetta vastaavat sosiaalihuollon, terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä. Alueilla on itsehallinto eli ylin päätösvalta on valtuustoilla, jonka edustajat valitaan vaaleilla.

Järjestöillä on suuri merkitys niin hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä, osallisuuden lisäämisessä, ennaltaehkäisevässä työssä, asiantuntijaroolissa sekä palveluiden tuottajana. Aktiivinen ja moniääninen kansalaisyhteiskunta on keskeinen toimija, kun halutaan vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Vapaa ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta lisää luottamusta sekä auttaa ottamaan laajasti huomioon eri väestöryhmiä.

– Ensimmäiset hyvinvointialueiden päättäjät tekevät pitkälle tulevaisuuteen vaikuttavia päätöksiä siitä, miten alueiden hallinto järjestetään, mitä mitataan ja miten toimintaa johdetaan ja ohjataan. Heillä on edessä tärkeä tehtävä, sanoo Pakarinen.

Hyvinvointialueet saavat varsin vapaasti päättää, miten ne käytännössä toimeenpanevat järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä. Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä velvoittaa sekä kuntia että hyvinvointialueita.

– Rakenteet ovat muovautumassa. Nyt alkuvaiheessa on keskeistä varmistaa, että hyvinvointialueille luodaan ehkäisevän päihdetyön rakenteet ja toimintatavat siten, että järjestöt ovat mukana kumppaneina, sanoo Pakarinen.

Hyvinvointialue voi omilla päätöksillään vaikuttaa siihen, autetaanko ihmisiä vasta kun ongelmat syvenevät vai voitaisiinko ongelmien syntyminen ehkäistä ennalta. Suomi on maailman onnellisin maa, mutta silti päihde- ja peliongelmat vaikuttavat valtavasti yhteiskuntaan ja jokaisen suomalaisen elämään.

Aluevaaleissa valittiin aluevaltuustot hyvinvointialueille. Alueiden vastuulla on sosiaalihuollon, terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestäminen vuoden 2023 alusta lukien.

EHYT lähetti valtuustoihin valituille vuoden aikana muutaman uutiskirjeen, joissa valtuutettuja evästettiin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä kunnissa ja alueilla. Samalla kerrottiin EHYTin asiantuntemuksesta ja tuesta, jota voimme antaa alueille ja kunnille.

EHYT teki myös Mitä on ehkäisevä päihdetyö? -oppaan kunta- ja aluevaltuutettujen luottamustehtävän tueksi.

Nuorten digipelaaminen nousi puheenaiheeksi sekä maaliskuussa että lokakuussa.

EHYTillä on vankka asema mediakentällä

Media tuo näkyvyyttä EHYTin nostamille asioille. Ansaistu medianäkyvyys on arvostettua, uskottavaa ja haluttua medianäkyvyyttä. Se on julkisuutta, joka on syntynyt journalistisen prosessin kautta.

Kun toimittaja tarttuu aiheeseen, on tulos monessa mielessä uskottavampi kuin jos asia on esillä pelkästään omassa mediassa tai jos näkyvyyttä on saatu maksetun markkinoinnin tuloksena.

EHYTin medianäkyvyyteen on tarvittu strategista ja pitkäjänteistä viestintää, jotta EHYT on tullut tutuksi niin toimittajille kuin suurelle yleisöllekin.

– Vuosi 2022 oli viestinnällisesti vilkas. Hyvän medianäkyvyyden toi se, että nostimme eri toiminnoistamme esiin kiinnostavia ja ajankohtaisia aiheita. Aiheet ja juttujen kärjet mietittiin huolellisesti yhdessä toimintojen kanssa. Teetimme monesta aiheesta myös kyselyitä. Meidän vahvuutemme on se, että osaamme tuoda esiin uusia näkökulmia, kertoo EHYTin viestintäpäällikkö **Päivi Tiittanen**.

Nuoret, digipelaaminen ja some kiinnostivat

EHYT nousi esiin 535 artikkelissa eri medioissa vuoden aikana. Eniten näkyvyyttä toivat EHYTin asiantuntijoiden esiintymiset MTV:n Huomenta Suomessa.

Vuoden aikana medianäkyvyyttä sai sekä nuorten ja lasten sekä aikuisten parissa tehty työ. Nuorten digipelaaminen nousi puheenaiheeksi sekä maaliskuussa että lokakuussa EHYTin

kyselytutkimusten myötä. Sosiaalisen median merkittävästä roolista nuorten päihteiden käytössä ja hankinnassa keskusteltiin tammikuussa ja kesäkuun alussa. Myös nämä puheenaiheet olivat peräisin EHYTin kyselyistä.

– Merkittävää on, että pääsimme myös kommentoimaan muuta kautta mediaan nousseita puheenaiheita, kuten digipelien ikärajoja, liiallisen rahapelaamisen ja syntyperän yhteyttä toisiinsa sekä nuorten sähkötuokoinnin yleistymistä. Se kertoo, että olemme monen toimittajan mielessä, kun tarvitaan kommentaattoria päihdeaiheisiin tai rahapelaamiseen, Tiittanen sanoo.

Alkoholin käytön lisääntyminen puhutti

Alkoholin käytön lisääntyminen oli ehdottomasti aikuistyön puhutuin aihe vuoden aikana. Se nousi tai EHYT nosti sen puheenaiheeksi tammikuussa, hhtikuussa, marraskuussa ja joulukuussa. Rahapelaamisen kentällä puhutti digipelaaminen, johon on alkanut tulla rahapelimäisiä piirteitä. Yksi puheenaiheista oli suhteellisen uusi ilmiö kryptotreidaaminen, joka muistuttaa uhkapelaamista.

Alkoholiaiheet nousivat EHYTin teemoista määrällisesti eniten esiin.

– Huomioarvoa saivat kuitenkin eni-

ten nikotiiniin, nuoriin ja rahapelaamiseen liittyvät aiheet. Näitä olivat esimerkiksi nuorten sähkötuokakan käyttö, sosiaalisen median rooli nuorten päihteiden käytössä, nuorten digipelaamisen kasvanut suosio ja näiden pelien yhtäläisyydet rahapelaamisen kanssa.

Brändi-identiteetti raamittaa viestintää

Hyvä medianäkyvyys vaatii paljon työtä. Se tarkoittaa, että viestintä on kauttaaltaan harkittua ja suunnitelmallista. Keskeistä on, että järjestön viestinnällinen perusta eli brändi-identiteetti on huolellisesti luotu.

EHYTissä brändityötä on tehty pitkään ja sitä työestetään jatkuvasti. Vuonna 2022 työ sai jatkoa, kun sanoitusta muutettiin vastamaan paremmin nykyistä toimintaympäristöä.

– Brändityön keskiössä oli pohdinta, miten termi ehkäisevä päihdetyö muuntuu helpommin ymmärrettäväksi. Keskityimme EHYTin olemukseen juurta jaksen ja pohdimme muun muassa EHYTin roolia yhteiskunnassa ja sitä mitä EHYTissä työskentely kertoo juuri minusta, Tiittanen kertoo.

Työn tuloksena EHYT sai uusitun brändi-identiteetin ja sen myötä uuden kiteytyksen ”Ehkäistään päihde- ja peliongelmiä jo ennen kuin ne syntyvät”.

Huumeaineiden käytöstä johtuvat kuolemat ovat olleet kasvussa 2000-luvulla. HEAR-työryhmä julkaisi vuonna 2022 suosituksen huume-kuolemien vähentämiseksi.

EPT-verkosto vakiinnutti asemansa

Vuonna 2022 EPT-verkosto juurrutti paikkansa valtakunnallisessa päätöksenteossa pääsemällä mukaan STM:n alaiseen Kansanterveyden neuvottelukunnan mielenterveys-, päihde- ja riippuvuusasioiden jaostoon. Vaikuttamistyö jatkuu monella saralla.

Vaikuttaminen on keskeinen osa järjestötoimintaa. EHYTin asema ehkäisevässä päihdetyössä on jo vankka, mutta sen rinnalla myös EPT-verkoston asema on jatkuvasti vahvistunut.

EHYTin koordinoimaan Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston kuuluu tällä hetkellä 63 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä. Vuonna 2022 EPT-verkosto saavutti tärkeän askeleen päästessään jäseneksi STM:n Kansanterveyden neuvottelukunnan mielenterveys-, päihde- ja riippuvuusasioiden jaostoon.

– EPT-verkoston asemaa on vahvistanut laaja verkosto, EHYTin vahva tuki, hyvät suhteet virkamiehiin ja pitkäaikainen työ ehkäisevän päihdetyön hyväksi, listaa EHYTin koordinaatioyksikön päällikkö **Annika Eloranta**. Hän edustaa verkostoa neuvottelukunnan jaostossa.

Jaoston agendalla on ollut kaksi asiaa: stigman vähentäminen ja päihde- ja mielenterveysasioiden lisääminen mukaan ammattikoulujen, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutusohjelmiin.

– Jaostolta tulee yhteiset suositukset siihen, mitä pitäisi opettaa milläkin tasolla. Yksi tärkeimmistä asioista on se, miten kohdataan päihteitä käyttäviä ihmisiä, Eloranta kertoo.

A-joukkueen jäsenenä

EPT-verkostolle merkittävänä vaikuttamisen kanavana Eloranta näkee erityisesti Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) valtakunnallisessa koordinaatioryhmässä työskentelyn. Siinä mukana ovat THL:n ja verkoston lisäksi EHYT ja aluehallintoviranomaiset.

Kuukausittain kokoontuvaa koordinaatioryhmää kutsutaan A-joukkueeksi. Nimi on jäänne vanhasta jo kuopatusta pääohjelmasta, alkoholiohjelmasta. Koordinaatioryhmä käy läpi ehkäisevän päihdetyön ohjaamisen työkaluja. Viime vuonna se teki myös oppaan kunnille ehkäisevän päihdetyön toteuttamisesta.

A-joukkueen keskeinen tehtävä on valmistella kunnille kolmen vuoden välein kysely ehkäisevästä päihdetyöstä.

– Kyselyn tavoitteena on selvittää mitä, miten ja kuinka paljon, kenen kanssa ja mistä ehkäisevän päihdetyön aiheista kunnissa puhutaan, Annika Eloranta kertoo.

THL järjestää vuosittain useita seminaareja, joiden aiheista päätetään yhdessä koordinaatioryhmässä. Vuonna 2022 aiheina olivat muun muassa ehkäisevän päihdetyön tehtävät uusilla hyvinvointialueilla sekä huume-kuolemat.

Erilaisiin työryhmiin kuulumisen lisäksi tärkeä vaikuttamisen kanava on lausunnot, joissa tuodaan järjestöjen ääni näkyviin ottamalla kantaa päihdepolitiikkaan. Viime vuonna annettiin kolme toista lausuntoa tai kannanottoa.

Huume-kuolemien torjuntaa

Yksi huolestuttava asia viime vuosina on ollut nuorten lisääntyneet huume-kuolemat, joiden ehkäisemiseksi töitä puurretaan myös järjestöissä.

EPT-verkostolla on paikka THL:n huume-kuolemien ehkäisyn työryhmässä HEARissa. Työryhmä julkaisi vuonna 2022 suositukset kuolemien vähentämiseksi.

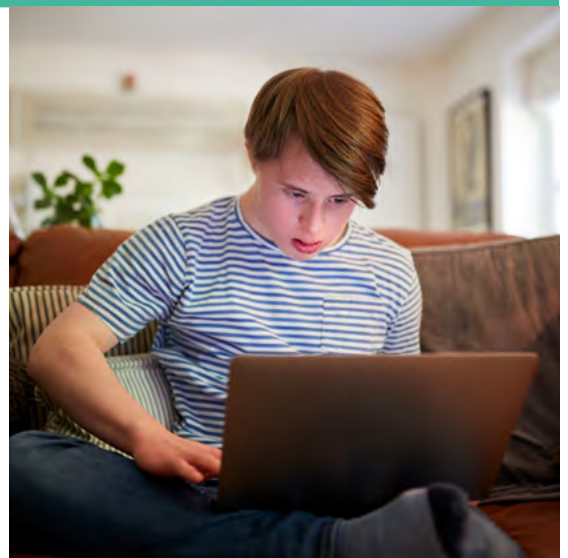
Mielenterveyspuolella stigma eli häpeä on jo vakiintunut termi, mutta päihdepuolella on vielä tekemistä häpeän vähentämisessä.

EPT-verkosto pyrkii vähentämään päihdeongelmiin liittyvää stigmaa ja kohderyhmiä on useita: media, päihteitä käyttävät, kansalaiset sekä myös päihteitä käyttäviä työssään kohtaavat ammattilaiset ja vapaaehtoiset.

Asiasta on järjestetty kampanjoita eri kaupunkien kanssa vuodesta 2018 ja on tehty mm. sanasto ja huoneentaulu. Aineistot löytyvät materiaalipankista osoitteesta ept-verkosto.fi.

EHYT:n 10-vuotissynttäreitä juhlittiin keskustoimistolla Helsingin Valtilassa. Sari Aalto-Matturi (vas.), Kristiina Soots ja Marja Pakarinen ovat toimineet kaikki EHYT:n toiminnanjohtajina. Kuvassa myös nykyinen toiminnanjohtaja Juha Mikkonen.

Selkokielistä verkkosivuja hyötyvät ihmiset, joilla on vaikeuksia kielen tai ymmärtämisen kanssa.

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry täytti 10 vuotta

EHYT ry aloitti toimintansa vuoden 2012 alussa. Järjestö sai alkunsa, kun kolme järjestöä, Elämäntapaliitto, Terveys ry ja Elämä On Parasta Huumetta ry, yhdistyivät.

Nimen keksiminen uudelle järjestölle osoittautui vaikeaksi tehtäväksi. Nimikilpailukin järjestettiin, mutta sopivaa ehdokasta ei tuntunut sen kautta löytyvän.

– Nimen löytäminen oli tosi kovaa pusertamista. Halusimme nimen, joka vastaanpanemattomasti kertoo, millä tontilla tämä järjestö toimii. Toisaalta sen oli myös oltava käytössä kohtalaisen ketterä, muistelee järjestön ensimmäinen toiminnanjohtaja, **Sari Aalto-Matturi**.

Ajatuksena oli, että alkuun käytetään koko nimeä, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:tä, ja kun järjestön tunnettuus kasvaa, siirrytään entistä enemmän pelkän EHYT:n käyttöön – kuten on tehtykin.

– Yksi EHYT:n menestystarina kuuluu asioista on, että siitä tuli näkyvä, yhteiskunnallista keskustelua käyvä ehkäisevän päihdetyön järjestö, talousjohtaja **Kari Vuorinen** luonnehtii.

Fusion keskeinen ajatus toteutui: kolme pientä erillistä järjestöä on yhdessä enemmän kuin osiensa summa. Mutta onko järjestö säilynyt vahvana ja yhtenäisenä edelleenkin?

– Kyllä se on, Vuorinen vakuuttaa.

Vuorinen toteaa, että yhtenäisyys ei synny itsestään vaan sitä pitää edistää johtamisella ja puhumalla – ja tästä on pidetty kiinni.

– Järjestön yhteiskunnallinen uskottavuus ja luotettavuus ovat kasvaneet vuosi vuodelta. Meillä on usko ja luotto omaan työhömmee, jossa koemme onnistuneemme, hän summaa.

Selkokielistet verkkosivut valmistuivat

EHYT ry julkaisi vuonna 2022 selkokielistet verkkosivut. Sivuilta löytyy tietoa päihdeistä ja pelaaamisesta sekä järjestön toiminnasta selkokielellä.

Sivuille on myönnetty selkotunnus. Selkokielestä hyötyvät ihmiset, joilla on vaikeuksia kielen tai ymmärtämisen kanssa.

Selkokielistet verkkosivuilta löytyy tietoa EHYT ry:stä ja ehkäisevästä päihdetyöstä selkeästi ja lyhyesti. Sivuilta kerrotaan myös, mistä saa apua, jos oma tai läheisen päihdeiden käyttö huolestuttaa. Sivuille on koottu selkokielistet oppaita, videoita ja testejä päihdeistä ja pelaamisesta. Aineistot on tuotettu EHYT:n ja Kehitysvammaliiton SELVIS-hankkeessa.

– Selkokielistet verkkosivut lisäävät EHYT:n viestinnän saavutettavuutta, kertoo EHYT ry:n viestintäpäällikkö **Päivi Tiittanen**.

– Saavutettavuus tarkoittaa, että verkkosivujen tekstit ja muut sisällöt ovat mahdollisimman ymmärrettäviä kaikille.

Selkokeskus on arvioinut, että selkokieltä tarvitsee noin 11–14 % väestöstä. Selkokieli on suomen kielen muoto, jossa kieltä on mukautettu luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi kuin yleiskieli.

Selkokielistet viestintää voivat tarvita myös ihmiset, joilla on vaikeuksia oppimisessa, lukemisessa tjoilla on vaikeuksia oppimisessa tai lukemisessa. Selkokielestä hyötyvät myös maahanmuuttajat, jotka opiskelevat suomen kieltä.

EHYTin viestintä ja vaikuttamistoiminta

Ehyt.fi-verkkosivuilla oli

163 191

uniikkia kävijää.

EHYT **mainittiin** vuonna 2022 yhteensä

535

kertaa kotimaisessa digitaalisessa mediassa.

EHYTiä koskevan **uutisointi** jakautui seuraavasti:

alueellinen media **42 %**

paikallismedia **39 %**

valtakunnallinen media **12 %**.

Näkyvyyden arvioitu potentiaalinen tavoittavuus oli

27,4 miljoonaa

näyttökertaa, arvioi Retriever uutisseurantareportti.

EHYTin omista **sosiaalisen median kanavissa** (Facebook, Twitter, Instagram) tehtiin

662

julkaisua.

Someviestinnällä tavoitettiin

1,9 miljoonaa

ihmistä.

Valtakunnallisesti EHYTillä oli **jäsenyys tai edustus** noin

242

eri työ- tai ohjausryhmässä tai verkostossa.

Lausuntoja annettiin

14

kappaletta.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto

Verkosto kasvoi vuoden 2022 aikana

59

järjestöön.

Verkoston **järjestöt tapasivat** toisiaan yhteensä

36

eri kokouksessa ja osallistujia oli **348**.

Verkosto järjesti

12

koulutusta ja seminaaria, joihin osallistui

2577 henkilöä.

Verkoston sivuilla oli yhteensä

91

blogia ja verkkoartikkeliä.

Verkkosivuja luettiin **70 846** kertaa vuoden aikana.

Verkoston tuottamia videoita katseltiin

1 870 307

kertaa.

Sosiaalisessa mediassa tavoitettiin

735 217

henkilöä

HENKILÖSTÖ JA TALOUS

Henkilöstö

EHYT on valtakunnallinen järjestö, jossa suurin osa henkilöstöstä työskentelee Helsingin keskustoimistossa ja noin neljäsosa aluetoimistoissa eri puolella Suomea. Järjestösektorille on rahoituspohjan vuoksi tyypillistä erilaiset projektit ja hankkeet. Usein tämä tarkoittaa määräaikaista työsuhteita, mutta EHYT on onnistunut rakentamaan organisaationsa siten, että suurin osa työsuhteista on vakituisia.

Vuonna 2022 etätösuositus päättyi ja työntekijät pääsivät palaamaan toimistolle. Lähityöskentelyn lisäksi etätö jäi osaksi EHYTin työskentelymallia. Säännöllinen kohtaaminen niin työkavereiden kuin esihenkilöiden kanssa toteutui niin kasvokkain kuin digitaalisten etäyhteyksien välityksellä. Tämä toimintamalli mahdollistaa työhyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden säilymisen.

EHYT on työnantaja, joka ottaa työntekijöiden erilaiset elämäntilanteet huomioon työpaikan käytännöissä. Käytössämme on esimerkiksi joustava ja liukuva työaika, kesätyöaika, mahdollisuus lyhennettyyn työaikaan ja tarvittaessa palkattomaan vapaaseen. Nämä mahdollisuudet ovat helpottaneet etätöhyön sopeutumista sekä työn ja perheen yhteensovittamista.

Henkilöstön kokemus työhyvinvointi on EHYTissä erittäin hyvällä tasolla verrattuna muihin terveys- ja sosiaalipalvelujen organisaatioihin (asteikolla 1–5: EHYT 4,10 ja muut 3.81). Vuoden 2022 keväällä toteutettiin työyhteisökysely, jonka tuloksissa korostuivat erityisesti kokemukset mahdollisuudesta käyttää omia kykyjä ja taitoja työssä, hyvät vaikutus- ja kehittämismahdollisuudet sekä työyhteisön hyvä henki ja toimiva esimiestyö.

Henkilöstön lukumäärä
vuonna 2022:

81

vakituiset **72 %**

määräaikaisten **28 %**

Talous

Avustukset vuodelle 2022

Vuonna 2022 sosiaali- ja terveysministeriö (STM) päätti myöntää EHYT ry:lle STEA-avustuksia yhteensä 4 686 964 euroa (5 375 464 v. 2021). STEAn yleisavustusta myönnettiin 1 483 000 euroa (1 483 000), toiminta-avustuksia 2 948 964 euroa (3 083 464) ja hankeavustuksia 255 000 euroa (724 000).

Muita kuin STEA-avustuksia käytettiin vuoden 2022 aikana 560 994 euroa (420 590).

Saaduista avustuksista siirrettiin eteenpäin hankekumppaneille euroa 11 052 euroa.

STEA siirtyi vuonna 2021 myöntämään hankeavustukset yhtenä päätöksenä koko projektiajalle. Sportti-hankkeeseen vuonna 2021 myönnetty 300 000 euron avustus on myönnetty kolmelle vuodelle ja siten vuosien välinen vertailtavuus muuttui.

EHYTin kulurakenne toiminnoittain 2022

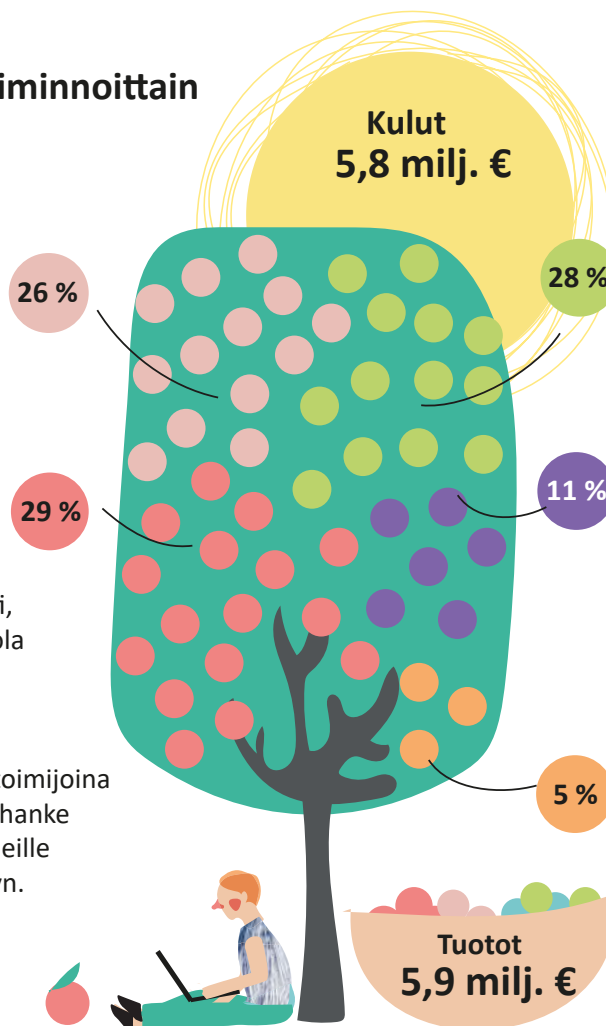
Yleisavustettu toiminta

mm. talous-, henkilöstö-, luottamushallinto, toimitilojen vuokra, ICT-kulut, viestintä, kehittämis- ja arviointitoiminta.

Nuorten parissa tehtävä työ

mm. päihde- ja pelikasvatuksen oppitunnit ja materiaalit peruskouluissa valtakunnallisesti, vanhempainillat, verkkomummola Muruset, BuenoTalk-toiminta, kouluttajaverkosto.

Hankkeet, kuten Nuoret Pakka-toimijoina -hanke, Sportti-hanke ja Hadiya-hanke arabian- ja somalinkielisille perheille päihde- ja pelihaittojen ehkäisyyn.

Aikuisten parissa tehtävä työ

mm. työyhteisöt, Elokolo-kohtaamispaikat, valtakunnallinen Päihdeneuvonta, Päihdeasiamies.

Alue-, järjestö- ja vapaaehtoistoiminta

mm. alueellinen työ (aluekoordinaattorit), jäsenyhdistysten tukeminen, kouluttaminen, vapaaehtoistoiminta, kampanjat ja tapahtumat.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston koordinaatio

Noin 50 sosiaali- ja terveysalan järjestön muodostaman verkoston toiminnan koordinointi.

Organisaatorakenteen mukainen osastokohtainen tuloslaskelma

Tuloslaskelmaraportti vuosi 2022	vuosi 2022	vuosi 2021
Varsinainen toiminta		
Tuotot	0,00	1 293,88
Poistot	-1 350,66	-1 800,88
Muut kulut	-435,47	-2 010,20
Kulut yhteensä	-1 786,13	-3 811,08
Kulujäämä	-1 786,13	-2 517,20
Varainhankinta	3 940,00	15 527,10
Sijoitus ja rahoitustoiminta yhteensä	2 117,10	1 892,47
Tuottojäämä	4 270,97	14 902,37
Rahaston käyttö	0,00	
Rahasto siirto	0,00	-10 000,00
Tilikauden ylijäämä	4 270,97	4 902,37
Yleisavustettu toiminta		
Tuotot	5 447,08	11 970,52
Henkilöstökulut	-781 175,84	-771 351,56
Muut toimintakulut	-736 659,24	-913 620,35
Kulut yhteensä	-1 517 835,08	-1 684 971,91
Kulujäämä	-1 512 388,00	-1 673 001,39
Yleisavustus STEA	1 512 388,00	1 673 001,39
Jäämä	0,00	0,00
Aikuiset osasto käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	1 619 972,75	1 631 735,05
Järjestö-, alue- ja vapaaehtoistoiminta käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	663 936,75	851 840,26
Nuoret osasto käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	1 724 513,36	1 676 938,06
EPT koordinaatio käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	318 408,70	433 948,75
Tuotot ja kulut yhteensä	5 846 452,93	6 283 245,11

* Osastokohtaisessa laskelmassa tuotot ja kulut on netotettu

Virallisen tuloslaskelman lisänä esitetään organisaation osastorakenteen mukainen laskelma.

Yleisavustetun toiminnan laajuus on 1 517 835 euroa (1 684 971 euroa vuonna 2021) eli se muodostaa EHYTin kokonaisuudesta noin 26 prosenttia. Vuonna 2021 koronan vuoksi syntynyt avustuksen siirtymä on saatu vähentymään 40 490 euroon.

Yleisavustuksella toteutettavaan ehkäisevään päihdetyöhön ja viestintään käytettiin 692 998 euroa (768 050 euroa), joka on noin 12 prosenttia EHYTin kokonaisuudesta.

Yleisavustuksen turvin maksetaan STEAn ohjeistuksen mukaisesti hallintokulut keskitetyksi. Nämä hallintokulut olivat vuonna 2022 yhteensä 824 837 euroa (904 950 euroa), joka on noin 14 prosenttia EHYTin kokonaisuudesta. Tietoteknisen ympäristön ja tuen kustannukset olivat 132 032 euroa, joka on noin 2 prosenttia EHYTin kokonaiskuluista.

Tässä on samoin huomioitava, että hallintokulut pitävät sisällään keskustoimiston vuokra- ja toimitilakulut 286 818 euroa (391 373 euroa), joka on noin 5 prosenttia EHYTin kokonaisuudesta.

Aikuiset -osaston toiminnan laajuus on 1 619 972 euroa (1 631 735 euroa) ja noin 28 prosenttia koko toiminnan laajuudesta. Toiminta käsittää yhdeksän erikokoista osaa/kustannuspaikkaa, joihin on myönnetty erilliset avustukset.

Järjestö-, alue- ja vapaaehtoistoiminnan -osaston laajuus on 663 936 euroa (851 840 euroa) eli noin 11 prosenttia koko toiminnasta. Toiminta käsittää kolme erikokoista osaa/kustannuspaikkaa, joihin on myönnetty erilliset avustukset.

Nuoret -osaston toiminnan laajuus on 1 724 513 euroa (1 676 938 euroa) eli noin 29 prosenttia koko toiminnasta. Toiminta käsittää kahdeksantoista erikokoista osaa/kustannuspaikkaa, joihin on myönnetty erilliset avustukset.

Ehkäisevän päihdetyön koordinaatioverkoston toiminnan laajuus on 318 408 euroa (433 948 euroa) eli noin viisi prosenttia koko toiminnasta. Toiminta käsittää kaksi kustannuspaikkaa, joihin on myönnetty yksi avustus.

Taloudellinen tilanne

Avustusten ja talouden näkökulmasta EHYTin tilanne on hyvä. Asemamme kansalaisjärjestötoimijana on vähintäänkin hyvä. Valtion, kuntien ja yksityisten tahojen tekemien avustuspäätösten perusteella voidaan arvioida, että EHYTin avustustoiminnallinen asema ja luottamus yhdistykseen on hyvä.

EHYTille myönnettiin 13.9.2021 uusi toistaiseksi voimassa oleva rahankeräyslupa RA/2021/1141. Varainhankintaa ja rahankeräystoimintaa jatkettiin sen mukaisesti. Lahjoituksia saatiin 4 610,85 euroa, josta kohdennettiin aikuistyön ja nuoret osaston hyväksi 3 925,81 euroa.

Maksuvalmius on vuoden aikana ollut hyvä. Olemme pystyneet maksamaan kaikki laskut ajallaan.

Valtionavustuslainsäädännön vuoksi EHYT ei voi tuottaa ylijäämää avustetulla toiminnallaan, joten se ei voi kasvattaa omaa pääomaansa muutoin kuin varainhankinnalla tai liiketoiminnalla. EHYTin nauttima avustuksellinen luottamus on suuri, mutta koska se ei ole palveluntuottaja, se ei pysty tekemään sen puitteissa toiminnallaan voittoa tai ylijäämää. Siksi laskennallinen vakavaraisuus on aina tunnuslukujen valossa heikko. Vakavaraisuus ei kuitenkaan tässä yhteydessä heijasta asioiden huonoa hoitoa, vaan huonosti kansalaisjärjestötoimintaan sopivaa indikaattoria.

Toiminnan taloudellinen laajuus

Vuoden 2022 toiminnan kokonaistuotot ovat 5 850 723 euroa ja kokonaiskulut 5 846 452 euroa. Tilikauden 1.1–31.12.2022 ylijäämä on 4 270,97 euroa. Toiminnan laajuus pieneni edellisestä vuodesta noin 7 prosenttia. Vuonna 2021 käytettiin edelliseltä vuodelta säästyneitä avustuksia ja vuodelle 2022 siirtymät olivat pienemmät, jonka vuoksi toimintakulut vuosina 2022 olivat pienemmät. STEA-avustusten osuus kokonaistuotoista on 83 prosenttia.

Taulukko, Toiminnan toteutuneet tuotot ja kulut

Toteutuneet tuotot ja kulut (€)	2022	2021
Toiminnan kokonaistuotot	5 850 723	6 288 147
Toiminnan kokonaiskulut	5 846 452	6 283 245
Ylijäämä	4 270,97	4 902,37

Edelleen toimintakertomus aloitetaan siitä, miten COVID-19 viruspandemia vaikutti toimintaan. Vuosien 2021 ja 2022 vaihteessa virusmuunnos omikron tartutti ihmisiä ennätysmäärin ja rajoituksia annettiin niin harrastuksiin kuin ravintolotoimintaan. Maaliskuussa sairaalahoitossa olevien koronapotilaiden määrä pysyi korkealla tasolla (STM:n tiedote), Huhtikuun puolivälissä pitkään voimassa ollut yleinen maskisuositus poistui.

Kansalaisjärjestötoiminnan ydintä on ihmisten kohtaaminen erilaisissa fyysisissä ympäristöissä eri puolilla Suomea. Kohtaamiset opittiin muuttamaan pakon edessä erilaisten tietoteknisten ratkaisujen avulla tehdyiksi tapaamisiksi. Muun muassa kokoukset, koulutukset ja tiimien tapaamiset alettiin järjestää pääosin etäyhteyksin. Paluuta uuteen normaaliin alettiin suunnitella kevään ja kesän aikana. Valtakunnallisesta etätyösuosituksesta siirryttiin työntekijäkohtaisiin etätyösopimuksiin.

Yhdistyksen palveluksessa oli vuoden aikana henkilöstöä keskimäärin 81 ja työllistettyjä 11,2. Henkilötyövuosina tämä on 66,6 htv ja 8 htv. Vuoden aikana maksettiin palkkoja ja palkkioita 3 350 005,18 euroa yhteensä 192 henkilölle. Palkkoja maksettiin 118 työntekijälle, joista työllistettyjä oli 26. Palkkioita maksettiin 74 henkilölle, joista 30 oli kouluttajaverkoston kouluttajaa ja 44 muuta henkilöä.

Yhdistyksen hallituksessa on 12 jäsentä ja valtuustossa on 22 jäsentä. Hallituksen tai valtuuston jäsenille ei ole maksettu palkkioita.

Henkilöstökulut ovat 69 % toiminnan kuluista, toimitilakulut 7 % ja matkakulut vain noin 3 % kokonaiskuluista.

Henkilöstökulut pysyivät varsin samalla tasolla edelliseen vuoteen. Vapaaehtoisten henkilöstökulujen kasvu edelliseen vuoteen johtuu siitä, että vuonna 2022 pystyttiin järjestämään koko henkilöstön yhteisiä tilaisuuksia.

Keskustoimiston vuokrasopimus Elimäenkatu 25–27 päättyi huhtikuussa 2022 ja uuden toimiston remontin valmistumista odoteltiin väistötilassa toukokuun ajan. Elimäenkatu 17–19 sijaitsevan uuden toimiston viisivuotinen vuokrasopimus alkoi kesäkuussa. Toimitila on 900 m² kokoinen ja noin 500m² pienempi kuin vanha. Tällä ratkaisulla saadaan pienennettyä vuokratuloja noin 30 prosentilla.

Vuonna 2021 ostettiin henkilöstölle uudet tietokoneet siir-

tyneellä avustuksella ja siitä syystä vuoden 2021 kulut ovat vuotta 2022 merkittävästi suuremmat. Kertaluonteisia eriä vuonna 2022 oli tietysti muutosta aiheutuneet muutto-, ict- sekä erilaiset asentamiskulut.

Markkinointi ja materiaalikulut sekä muut toimintakulut palautuivat normaalille tasolle. Kulut koostuvat kampan-

joinnista, verkkosivujen ylläpidosta sekä erilaisten materiaalien sekä tilattujen selvitysten tai kyselytutkimusten tekemisestä.

Muut hallintokulut erässä ovat myös hankekumppaneille delegoitavat avustukset ja ne vähenivät edellisvuodesta noin 74 000 euroa.

Toiminnan toteutuneet kulut

Toteutuneet kulut	2022	2021	Muutos €	Muutos %
Kulut yhteensä	5 846 452	6 283 245	-436 793	-7,0
Henkilöstökulut	4 019 520	3 954 591	64 929	1,6
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	210 341	177 426	32 915	19,4
Ostetut tarvikkeet ja palvelut	46 888	105 361	-58 473	-41,6
Toimitilakulut	427 642	507 896	-80 254	-14,5
Atk-laite ja -ohjelmistokulut	278 931	375 108	-96 177	-33,3
Muut kone ja kalustokulut	37 819	8 463	29 356	75,5
Matkakulut	159 383	90 442	68 941	21,3
Markkinointi ja materiaalit	334 777	444 657	-109 880	-29,2
Hallintopalvelut	26 564	56 848	-30 284	-75,5
Poistot	1 350	1 800	-450	-10,5
Muut hallintokulut	136 490	234 242	-97 752	-36,9
Muut toimintakulut	166 747	326 411	-159 664	-118,1

STEAn yleis- ja toiminta-avustukset ovat 76 % kokonaistuloista, STEA-projektiavustukset 8 % ja muut tuotot 7 % ja muut avustukset 9 %.

Omakatteisen rahaston (Terveys ry) käytettävissä olevat varat vuoden 2022 lopussa olivat 10 814,15 euroa.

Pelitoiminnan tutkimussäätiö sr. lahjoitti toiminnan päätymisensä yhteydessä osan loppupääomastaan, 10 000 euroa, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:lle, jonka hallitus päätti perustaa lahjoituksesta vapaan rahaston. Tämän rahaston käytettävissä olevat varat ovat 10 000 euroa.

Tutkimus ja kehittämistoiminta

EHYT ry:ssä tehdään kehittämistoimintaa niin toiminta- ja projektiavustusten turvin. Merkittävin kehittämisresurssi on tietysti erilliset projektiavustukset, joita saadaan valtion avustuksina ja yksityisistä lähteistä. STEAn projektiavustuksia käytettiin vuoden 2022 aikana 400 093 euroa. Uusia STEA-hankeavustuksia ei vuodelle 2022 myönnetty. Käynnissä olevien projektien osalta voidaan mainita Hadiya-projekti, joka toteuttaa somalin- ja arabiankielisen väestön kanssa ehkäisevää päihde- ja rahapelihaittojen ehkäisyä. Kupla- ja Selvis-hankkeet päättyivät vuonna 2022.

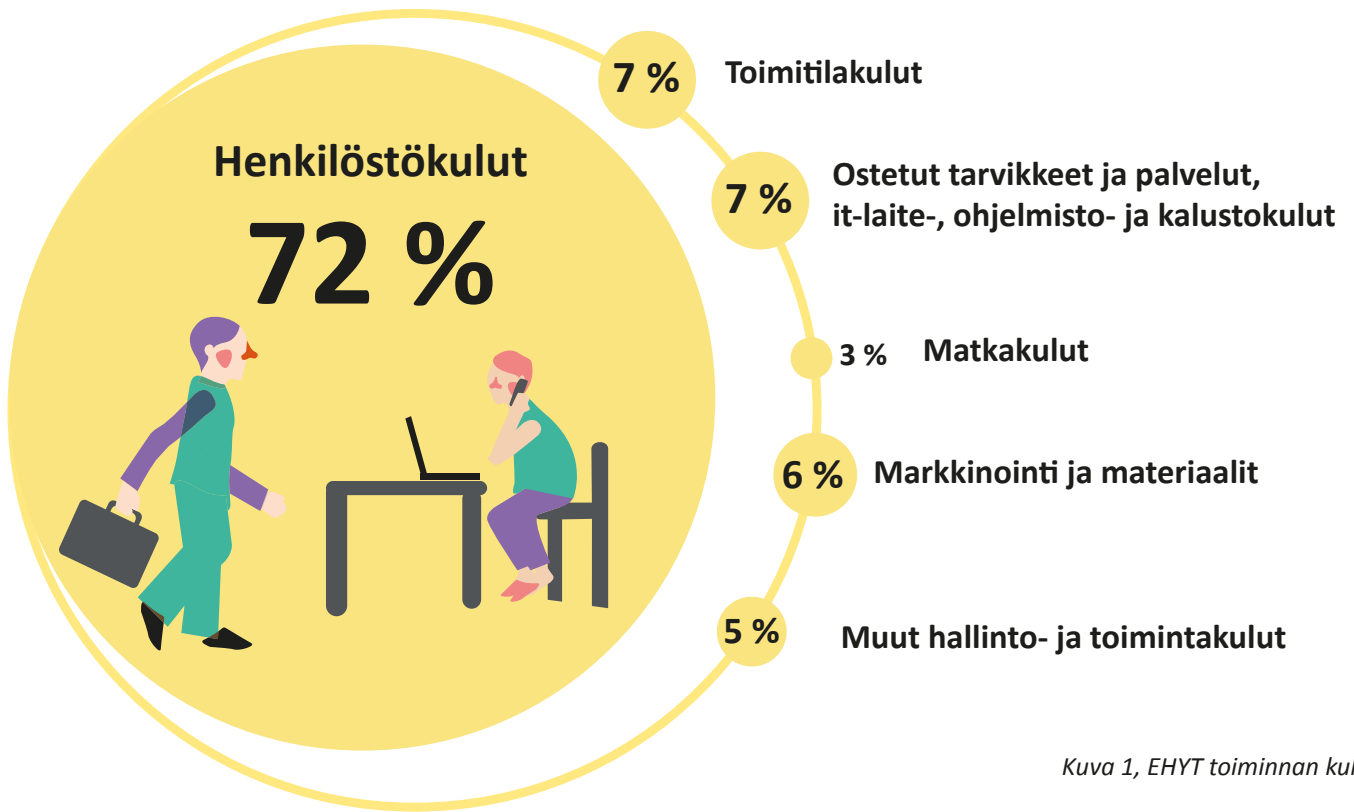
Brita Maria Renlunds Minne sr:n myöntämällä 80 000 euron avustuksella toteutetaan Staden tillhör alla -projektiä ruotsinkielisen väestön pelihaittojen ehkäisemiseksi. THL:n tuella toteutetaan Kaupunki kuuluu kaikille hanketta sekä Nuoret PAKKA-toimijoina -hanketta, joiden kulut ovat 143 857 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutetaan Osaa-miskeskushanketta alihankintana kolmeen eri kehittämisosioon. EHYTille delegoitujen avustusten määrä vuonna 2022 oli 250 128 euroa.

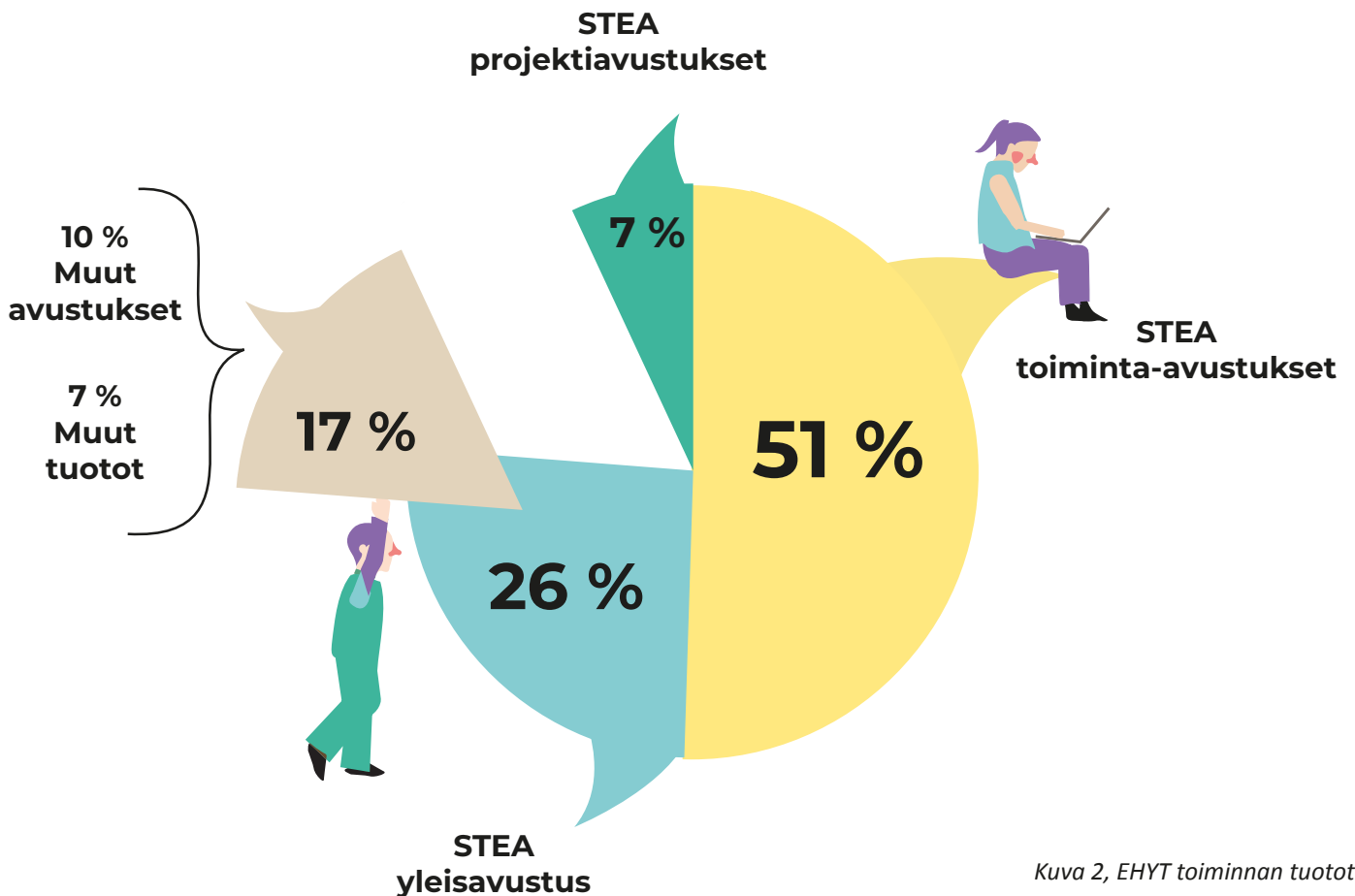
Muita tutkimus- ja kehityskuluja on kirjattu tilinpäätökseen 24 859 euroa. EHYT ei tee varsinaista tutkimustoimintaa, mutta teettää erilaisia kyselytutkimuksia, kuten nuorten päihdetutkimuskyselyn ja kansalaiskyselyn osana alkoholipoliittista vaikuttamisviestintää.

EHYT ry:llä ei ole taseeseen aktivoituja kehittämisvaroja.

EHYTin kulurakenne 2022

Kuva 1, EHYT toiminnan kulut

Kuva 2, EHYT toiminnan tuotot

Muut talouteen liittyneet seikat

Talouslyksikön tavoitteena on huolehtia EHYTin taloudesta ja hallinnosta siten, että kaikki sen vastuulla olevat tehtävät tulevat hoidetuksi luotettavasti, tehokkaasti ja tuloksellisesti. Kirjanpito hoidetaan itse Visma Fivaldi-sovelluksella ja palkanlaskenta on ulkoistettu Rantalainen Lahti Oy:lle. Tilikauden aikana on tehty hankintakilpailuja hankintalain ja STEAn edellyttämällä tavalla. Tilintarkastajana toimii tarjouskilpailun perustella KHT Hannu Riippi BDO Oy:sta.

EHYT on ollut yksi keskeisiä alimpien työmarkkinoiden ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien ihmisten palkkatuki-työllistäjä matalan kynnyksen Elokolo-kohtaamispaikkatoiminnassa jo 30 vuoden ajan. Siinä yhteydessä on toteutettu valtion toivetta työllistämiseen ja annettu ihmisille mielekäs keino palata takaisin työmarkkinoille. Elokolot ovat toimineet yhteistyössä jäsenjärjestöjen kanssa ja palkkatuetut työntekijät ovat olleet tärkeitä Elokolojen kävijöiden auttajina ja tukijoina.

Palkkatukia käsittelevät aluehallintovirastot keskeyttivät vuonna 2021 osan palkkatukien maksamisesta. Asia selvitetiin yhdessä KEHA-keskuksen ja ministeriön (TEM) kanssa ja päätökseen päästiin hyvässä hengessä vuoden 2022 aikana. Palkkatukipäätökset siirrettiin EHYTin nimiin ja nyt kaikki palkkatuet haetaan ja maksetaan suoraan EHYTille. Prosessin lopputulos on erittäin hyvä EHYTin kannalta, joten se hoidettiin erinomaisesti. Edellisessä tilinpäätöksessä saamisiksi kirjatut maksamattomat palkkatuet on maksettu EHYTille kokonaisuudessaan vuonna 2022 eikä prosessista tullut mitään taloudellista vahinkoa.

Päihdepäivien tulos jäi -4 495,17 euroa tappiolliseksi. Tämä tapahtui EHYTin historiassa ensimmäistä kertaa. Päihdepäivät vuonna 2022 järjestettiin vielä striimattuna verkko-koulutuksena. Osallistujamäärä jäi selvästi edellistä vuotta pienemmäksi, vaikka vuonna 2021 verkkotapahtumassa saavutettiin osallistujamäärän ennätystulos.

EHYT toteuttaa Osaamiskeskustoimintaa alihankintana kolmelle eri toimijalle: Lahden kaupungille, Into ry:lle (ent. Työpajayhdistys ry) ja XAMK ammattikorkeakoululle. Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee avustuspäätökset vuosittain ja avustusten käyttöaika on vain vuoden päättyen maaliskuun lopussa. Tämän vuosittaisen avustuspäätöksen myötä EHYTille tehdään avustuksen delegointisopimus kunkin kumppanin taholta. Tämän ja edellisen osaamiskeskuksen hankekokonaisuuden välillä oli eduskuntavaaleista johtunut yhden kuukauden tauko, koska ohjelmakokonaisuudet noudattavat kunkin hallitusten linjauksia ja päätöksiä. EHYT sai toimihenkilöliitto ERTOLta kirjeen, jossa todettiin, että EHYT olisi toiminut väärin näissä nivelvaiheissa määräaikaisen työsuhteen päättämässä. ERTO esitti 20 000 euron korvausvaatimuksen. Laadimme työnantajaliitto Hyvinvointiala HALI ry:n kanssa vastineet ERTOLle syyskuussa 2021. Syyskuussa 2022 ERTO lähetti viestin, ettei asiaa viedä eteenpäin. Katsomme asian olevan loppuun käsitelty.

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät

Päihdepäivien järjestämiseen kohdistuu entistä suurempi riski. Osallistujien käyttäytymisessä on havaittu selvä muutos – tilaisuuksiin ilmoittaudutaan selvästi myöhemmin kuin

aikaisemmin. Ei ole taattua että ”vanhat” tapahtuma-ajat palaavat ja tuotot saattavat jäädä aiempaa pienemmiksi.

EHYT ry on solminut uuden vuokrasopimuksen Antilooppi ky:n kanssa kohteesta Kiinteistö Oy Elimäenkatu 17–19, jonne muutettiin kesällä 2022. Vuokravastuu vuodelle 2023 on 261 865,15 ja vuosille 2024–2027 on 814 751,15 euroa.

Eduskuntapuolueet pääsivät sopuun Veikkauksen edunsaajien rahoituksen tulevaisuudesta 8.2.2022 ja ne sitoutuivat yhteisymmärryksessä turvaamaan Veikkauksen edunsaajien rahoituksen ainakin vuoteen 2026 saakka.

Parlamentaarinen yksituumaisuus antaa tällä tietoa hyvän näkymän tulevaan. Epävarmuutta lisää sen sijaan, että eduskuntapuolueiden nyt tekemällä ratkaisulla osittain mitätöidään vasta noin viisi vuotta sitten rahapeliyhtiöiden yhdistämisen aikaan annetut lupaukset ja arpajaislakiin tehdyt kirjaukset, kun veteraanirahat irrotetaan kokonaisuudesta. Käytännössä tämä on leikkausta sote-järjestöjen rahoituskehitykseen (soste.fi 25.3.2022).

Tilikauden päättymisen jälkeiset tapahtumat ja näkymät tulevaan

Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi EHYT ry:lle avustuksia vuodelle 2023 yhteensä 5 306 049 euroa, joka on 619 085 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Avustuksiin myönnettiin indeksikorotus ja saimme yhden uuden hankeavustuksen 591 000 euroa kolmelle vuodelle sekä Paikka auki -hankeavustuksen 49 200 euroa vuodeksi. Erittäin tärkeänä pidämme myös sitä, että yleis- ja toiminta-avustuksiin sisällytettiin avustussuunnitelmat vuosille 2024 ja 2025.

Sosiaalialan järjestöjen työehtosopimuksen (1.6.2022-31.3.2024) 1.9.2022 palkankorotukset olivat yleisen linjan mukaiset. Jälkimmäisen 11 kuukauden osalta palkkoja korotetaan 1.9.2023 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 3,5 % suuruisella yleiskorotuksella. Lisäksi toukokuun 2023 palkanmaksun yhteydessä maksetaan toimihenkilölle 414 euron kertaerä. Kertaerä maksetaan toukokuussa työpaikan normaalina palkanmaksupäivänä. Kertaerän maksamisen edellytyksenä on, että toimihenkilön yhdenjaksoinen työsuhte on alkanut viimeistään 1.4.2023 ja on voimassa kertaerän maksupäivänä. Osa-aikaiselle toimihenkilölle maksettava summa lasketaan sovittuun työajan ja täyden työajan suhteessa. (Hali 29.3.2023)

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustukset myönnetään 1.1.2024 alkaen suoraan valtion budjettivaroista.

Vuoden 2023 aikana valmistellaan sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituslain ja valtionavustuslain nojalla annettava valtioneuvoston asetus. Uuden asetuksen valmistelussa otetaan huomioon järjestökentältä saatu palaute. Lisäksi meneillään olevan valtiovarainministeriön valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisaatiohankkeen keväällä valmistuvat ehdotukset oman varainhankintamallien kehittämiseksi huomioidaan asetusvalmistelussa.

Järjestöjen ja säätiöiden toimintaa rahoitetaan nykyisin Veikkaus Oy:n tuotoilla. Vuoden 2024 alusta alkaen Veikkaus Oy:n tuotto käytetään STM:n mukaan valtion talousarvion mukaisesti menoihin yleiskatteellisena, ilman määriteltyjä käyttökohteita.

STEAn avustusvalmistelun päällikkö Niina Pajari esitti edustajakokouksessa 18.3.2023, että ”Avustuksiin yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen osoitetaan 408 milj. euroa vuosille 2024–2026, joka sisältää vuosittain 25,8 milj. euroa Raha-automaattiyhdistykseltä siirtyneiden ns. jakamattomien voittovarojen purkua. Vuodelle 2027 ehdotetaan 383 milj. euroa.”

Eduskuntavaalit järjestetään huhtikuussa 2023. Vaalikeskusteluiden aiheeksi on noussut velkaantunut valtiontalous ja millä sopeutustoimilla ja missä ajassa kuinka nopeasti saavutetaan talouden tasapaino. Vaikka eduskuntapuolueet ovat sitoutuneet edunsaajien rahoituksen, niin todennäköisesti sopeutustoimia kohdennetaan myös Veikkauksen edunsaajien rahoitukseen. Varsinkin kun yhteys Veikkauksen tuottoon poistuu.

TULOSLASKELMA

	1.1.–31.12.2022	1.1.–31.12.2021
TUOTOT		
Avustukset		4.181.462,61
Muut Tuotot		423.363,20
TUOTOT YHTEENSÄ		4.604.825,81
KULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot		-3.297.717,77
Henkilöstösivukulut		-656.873,47
Henkilöstösivukulut yhteensä		-3.954.591,24
Poistot		-1.800,88
Muut toimintakulut		-2.326.852,99
KULUT YHTEENSÄ		-6.283.245,11
VARSAINAISEN TOIMINNAN KULUJÄÄMÄ		-1.678.419,30
Varainhankinta		18.427,81
TUOTTO/KULUJÄÄMÄ		-1.659.991,49
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista		2.047,50
Muut korko- ja rahoituskulut		
Korkokulut ja muut rahoituskulut		-155,03
Sijoitus- ja rahoituskulut yhteensä		1.892,47
TUOTTO/KULUJÄÄMÄ		-1.658.099,02
Yleisavustukset		
STEAvustukset		1.673.001,39
Yleisavustukset yhteensä		1.673.001,39
Rahasto		
Rahaston siirto		-10.000,00
Rahasto yhteensä		-10.000,00
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ		4.902,37

LIITTEET

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Ehkäisevä Päihdetyö EHYT ry:n jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Ehkäisevä Päihdetyö EHYT ry:n (y-tunnus 2433194-7) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2022. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia yhdistyksestä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhdistys aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa,

väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhdistyksen sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhdistys pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 12. huhtikuuta 2023

BDO Oy, tilintarkastusyhteisö

Hannu Riippi
KHT

@EHYTry

ehytry

www

ehyt.fi

ehkäisevä-päihdetyö-ehyt-ry

